

1957

STEVILKA

9-10

GLASILO
ČEBELARSKIH
ORGANIZACIJ

SLOVENIJE

Slovenski

ČEBELAR

SLOVENSKI ČEBELAR

GLASILO ČEBELARSKIH ORGANIZACIJ
SLOVENIJE

ST. 9.—10. LJUBLJANA, 1. OKTOBRA 1957 LETNIK LIX

VSEBINA

Vlado Rojec: Pripravljanje sladkorne raztopine	193
Slavko Raič: Preleganje	196
Bogomir Milost: Matičji mleček — krepčilo in zdravilo	198
Janez Oven: Kako medi hoja	202
Leopold Zor: Osebni ali ontogenetski razvoj žuželk (Nadaljevanje)	205
Rado Ličan: Dr. Enoch Zander	210
Avgust Bukovec: O naši nekdanji trgovini s čebelami (Nadaljevanje)	214
H. Hirschfelder: Kemoterapija pršičavosti	218
Edi Senegačnik: S Kehrlejem po Jugoslaviji (Nadaljevanje in konec)	221
Efer: Čebelarska navodila	225

OPAZOVALNICE:

Poročilo za julij in avgust	228
---------------------------------------	-----

OSMRTNICE:

Valentin Noč, Martin Perc, Blaž Zupan	230
---	-----

MALI KRUIHEK:

Zaščitni lepljivi pasovi. Čebele v človeški lobanji. Državna podpora čebelarstvu v Zapadni Nemčiji. O medenju maline. Majniška bolezen. Zagatenje blatnikov. Velike oči	231
---	-----

NAŠA ORGANIZACIJA:

Poročilo o VI. rednem občnem zboru čebelar- skih društev za Slovenijo	233
Dopisi: Poročilo o delu odbora za čebelarstvo pri OZZ Kranj. Občni zbor čebelarskega dru- štva za Maribor in okolico. Čebelarska družina Sentjurij ob Pesnici ne spi	238

SLIKA NA OVITKU:

Med v votlem smrekovem deblu (Po Doeringu)

List izhaja v začetku vsakega drugega mesca. Izdaja ga »Zveza čebelar-
skih društev« v Ljubljani, Miklošičeva cesta 28. Tiska ga Triglav-
ska tiskarna v Ljubljani, ureja pa uredniški odbor. Odgovorni urednik: Vlado Rojec. Letna naročnina za
člane 400 din, za nečlane in inozemstvo 500 din. Posamezna dvojna številka stane
90 din. Številka čekovnega računa pri Narodni banki v Ljubljani: 60-KB-1-2-1077

PRIPRAVLJANJE SLADKORNE RAZTOPINE

VLADO ROJEC

Letošnjo jesen bodo čebelarji kar na splošno pitali — tisti, ki so imeli čebele na hojevi paši, zaradi tega, ker morajo nadomestiti za prezimovanje neprimeren med s sladkorjem, tisti, ki jih niso imeli na hojevi paši, pa zaradi tega, ker panji niso nabrali dovolj hrane za zimsko zalogo.

Pitanje je že samo po sebi nerodno in zamudno opravilo, nič manj preglavic pa ne dela čebelarju pripravljanje sladkorne raztopine, zlasti če je sladkor denaturiran. Letos so se naši čebelarji denaturiranemu sladkorju sploh odpovedali, ker je med njegovo in grosistično ceno čistega sladkorja tako majhna razlika, da ne odtehta truda, ki jo zahteva čiščenje. Toda tudi čist sladkor ni tako hitro pripravljen za pokladanje, kot bi kdo mislil. Ker ga pokladamo pomešanega v določenemu razmerju z vodo, ga je treba tehtati, na vsak kilogram odmeriti primerno količino vode in vodo še segreti, da pospešimo njegovo raztapljanje. Posebno neprijetno je pripravljanje zimske klaje, če nimaš čebel doma, ampak kje izven svojega bivališča. Človek nerad sitnari pri tujih ljudeh.

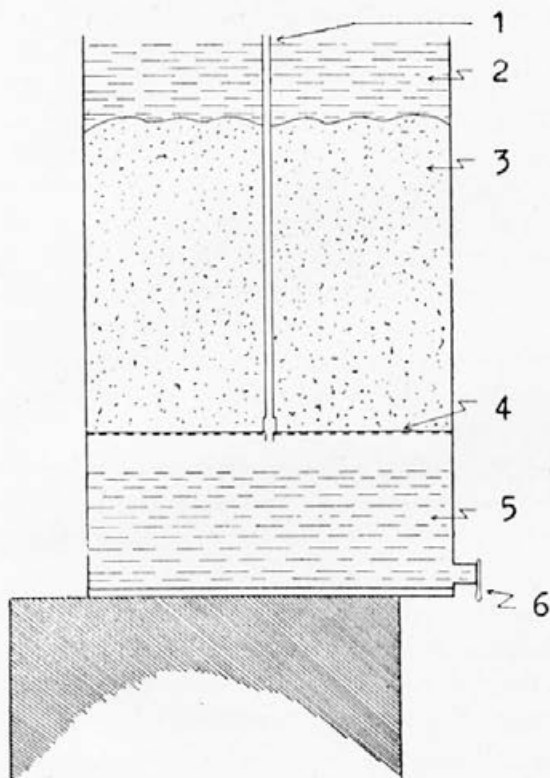
Iz takih in podobnih vzrokov bo čebelarjem prav prišlo, če opišem način pripravljanja zimske klaje, pri katerem odpade vsako tehtanje sladkorja, vsako odmerjanje vode, pa tudi segrevanje in mešanje, a vendar nastane raztopina z domala konstantno 65-procentno gostoto. Način izvira iz Danske in se je kasneje razširil na vso Skandinavijo. Na Statens Småbrukslærerskole v Hvalstadu na Norveškem so ga temeljito preizkusili in tako izpopolnili, da se bo prav gotovo uveljavil v praksi. Izdelali so tri metode, od katerih lahko izbere čebelar glede na velikost svojega čebelarskega obrata najprimernejšo. Ker prevladujejo pri nas srednje velika čebelarstva, bo najbrž zadostovalo, če opišem samo tisto, ki je za taka prikladna — tem bolj, ker lahko pri tem uporabljamo kar točilo in ni treba nabavljati posebne posode.

Iz objavljene slike, ki je posneta iz lista Nordisk Bitidskrift* 4/57, je razvidno za kaj gre. V pocinjeno valjasto posodo s premerom 47 cm in višino 72 cm postavimo 24 cm visoko trinožno stojalo, prevlečeno z mrežo, katere pentlje so 5 mm široke. Na mrežo položimo kos platna (cedilno platno št. 40), tako da jo popolnoma prekrije in zamaši vse prehode ob obodu. Na sredo postavimo primerno debelo cev, nato pa nasujemo v posodo toliko sladkorja, da je njegova zravnanana površina za kakih 12 cm nižja od roba. Na sladkor nalijemo prav do vrha mrzlo vodo in priprava začne delovati. Voda polagoma pronica skozi sladkor, se z njim spoji in nazadnje zbere v praznem prostoru pod mrežo. Če je sladkorju primešano žaganje, ni to nikaka ovira za brezhibno delovanje naprave, ker se žaganje usede na platno in učinkuje tu celo kot filter. Posodo po potrebi dopolnjujemo z vodo in sladkorjem, sladkorno raztopimo pa odtočimo skozi štulo pri dnu. Ko je prostor pod mrežo napolnjen z raztopino, delovanje naprave samo preneha.

Med počasnim pronicanjem skozi sladkor se voda z njim nasiti do skrajne možnosti. Koncentracija je odvisna od vnanje temperature. Pri 5° C znaša 64,87 % pri 10° C 65,58 %, pri 15° C 66,50 % in pri 20° C 67,09 %. Pri povprečni septembrski oziroma oktobrski temperaturi dobimo zaradi nekih okoliščin, ki so v zvezi z napravo, nekoliko redkejšo, in sicer 64 do 65-odstotno raztopino. Gostota se približuje gostoti v raztopini, ki nastane, če zmešamo sladkor in vodo v razmerju 2:1. Pri neprestanem pronicanju je z napravo po opisanih merah

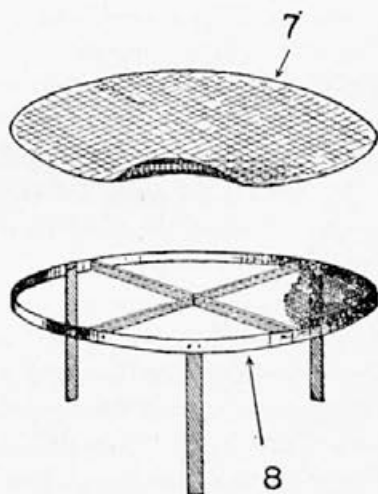
* Skupno čebelarsko glasilo švedskih, norveških in danskih čebelarjev. List pri naša članke v vseh treh jezikih.

mogoče pridelati približno 78 litrov, to je 102 kg sladkorne raztopine na dan. To ustreza 76 kilogramom sladkorja + 35 litrom vode. Raztopina, ki presega gostoto 67%, lahko pri ohladitvi v pitalniku ali v celicah kristalizira. Zato ne smemo uporabljati pri tem segrete vode, pa tudi ne sladkorja v prahu, medtem ko je celo debelozrnat sladkor

Pronikalna naprava za raztapljanje krmilnega sladkorja

1 - prezračevalna cev, 2 - voda, 3 - sladkor, 4 - mreže in cedilno platno, 5 - sladkorna raztopina, 6 - odtočna štula, 7 - cedilno platno, 8 - stojalo z mrežo

povsem uporaben. Ker je raztopina nasičena, jo je mogoče dalje časa hraniti, ne da bi se bilo treba bati, da se bo pokvarila. Če bi želeli imeti manj gosto raztopino, jo primerno razredčimo.

Omenil sem že, da lahko v ta namen uporabimo tudi točilo, iz katerega odstranimo koš za sate. Ker je na dnu točila luknja, v kateri sedi os koša, je treba seveda to zamašiti s plutovinastim ali gumijastim zamaškom. Naša točila so skoraj natančno toliko široka kot zgoraj opisana posoda, visoka pa so 65 cm, torej 7 cm manj. Toda to na stvari nič ne spremeni, kajti raztapljanje sladkorja ni toliko odvisno od višine sladkorne gmote kolikor od pronikalne površine.

PRELEGANJE

SLAVKO RAIC

Vsak čebelar, ki ne čebelari na roje, je vesel, če mu družine ne rojijo, ampak samo prelegajo in se tako pomlajujejo. Prelegajo večinoma družine, ki imajo stare matice. Zgodi se pa tudi, da izmenjajo čebele mlade matice, če so pohabljene, bolne, ali če jim iz kakega drugega, nam neznanega vzroka ne ustrezajo. Prelegajoči panji nastavijo le malo matičnikov, enega, dva ali tri, redko več, medtem ko je rojevih včasih tudi do petindvajset.

Nerodno je, če prelega družina zgodaj spomladi ali pozno jeseni, ko še ni ali že ni več trotov, ter se mladica ne more sprašiti in postane zaradi tega trotovka. Zgodilo se je, da mi je panj prelegel po ajdovi paši, a nisem vedel, ali se je matica sprašila, ker zaradi neugodnega vremena in poznega časa ni nič zalegala. Čez zimo seveda nisem hotel imeti v panju nesprašene matice. Zato sem jo zamenjal s sprašeno. Čebele namreč — to vem iz izkušnje — tako nesprašeno matico pogosto obdržijo prav do pomladi in se nič ne razburjajo. Ob prvem spomladanskem pregledu pa čebelarja preseneti — grbasta zalega.

Ne bi bilo prav, če bi v prelegajoči družini podrli matičnike in ji dodali novo matico, zlasti če smo prepričani, da panj res prelega in ne misli na rojenje.

V večini primerov preleganja se zaleganje ne prekine. Mlada matica se ob stari spraši in neredko celo obe zalegata. Doživel sem že večkrat, da sta se obe srečali na istem satu, ne da bi se zmenili druga za drugo. Stara matica ima tako rekoč kot v panju in si kot prežitkarica hoče zaslužiti hrano. Ko slednjič obnemore, jo nekega dne najdemo mrtvo na bradi.

V splošnem so preležene matice zelo dobre, ker se čebele za preleganje iz lastne volje odločijo in pripravijo; zato močno oblegajo in marljivo oskrbujejo majhno število matičnikov, ki so malone vsi iste starosti. Rojevi matičniki so različno stari, a tudi čebele ne oskrbujejo vseh z isto prizadevnostjo in naklonjenostjo.

Če ima družina, ki rada prelega, enako dobre lastnosti kakor katera druga, dajmo pri vzreji matic prednost njej. Za take družine bi se morali posebno zauzeti prevaževalci in čebelarji, ki nimajo čebel doma.

Prelegajoče družine pa ne smemo zamenjati z družino, ki je po naključju prišla ob matico in vzreja nove kar v matičnikih, ki jih je

nategnila nad čebeljimi celicami. Ti, tako imenovani zasilni matičniki ne dosežajo vrednosti matičnikov prelegajočih družin, ker so čebele nenadoma postavljene pred novo nalogo in v svoji razburjenosti morda ne izberejo prave ličinke za bodočo gospodarico. Zasilnih matičnikov navadno tudi ne oskrbujejo tako, kakor bi bilo potrebno. Zaleganje se tedaj pretrga vsaj za 25 dni, a ko se matica poleže, je veliko vprašanje, ali se bo s prahe srečno vrnila ali ne. Zato je prav, če taki družini dodamo novo matico, najbolje s prašilčkom vred. Če je nimamo, je treba starejše matičnike podreti, ker je verjetno, da so ti nastali nad celicami z več kot dva dni starimi ličinkami.

Marsikateri čebelar niti ne ve, da mu je kaka družina prelegla, če ne označuje matic z barvo ali jim ne prirezuje kril. V kakem panju domneva staro matico, pa je v resnici mlada in jo, če ni previden, lahko včasih po krivici obsodi na smrt.

Končno naj povem še to, kako lahko čebelar s pomočjo matice iz prelegajoče družine izzove preleganje v kateremkoli panju. Treba ni nič drugega, kakor družini, v kateri z matico nismo zadovoljni, staro odzvati in jo zamenjati z matico iz prelegajočega panja. Čebele bodo ob tej spremembi takoj nastavile nekaj matičnikov. Ko se to zgodi, lahko matico uporabimo v isti namen še v kakem drugem panju. Ta način vzreje pa je umesten seveda le tedaj, če ima stara matica dobre lastnosti; slabih ne bomo pomnoževali.

Tovariš Koželj, ki je leta 1947 priobčil v Slovenskem čebelarju to zanimivo navodilo, pravi, da je tisto leto vzredil na popisani način matice kar v treh panjih, nato pa je prelegano matico posodil še čebelarju sosedu, da je tako tudi on prišel do ene. »Prepričan sem,« pravi dalje, »da bi bilo vedno enako, pa če bi jo dodal desetim ali še več panjem. Če kdo naleti na podoben primer, naj ne zamudi ugodne prilike! S preleganjem si lahko vzredi več mladih matic, kar se mu splača zlasti tedaj, če ima stara matica dobre lastnosti. Dodana starka zalega naprej in morda še bolje kot prejšnja. V neugodnih letih, ko ni rojev, kar čakam na tak pojav in, če naletim nanj, ga tudi temeljito izrabim.«

Vsekakor bi bilo vredno preizkusiti ta praktični ukrep, s katerim je mogoče preslepiti kako družino, da preide k preleganju. Toda, čeprav se zdi, da si vzrede v takem primeru čebele matice iz jajčec, ki jih odloži prelegana matica v sveže matičje nastavke, bi se bilo treba vendarle prepričati, ali si ne pomagajo pri tem z lastno zalego.

MATIČJI MLEČEK — KREPČILO IN ZDRAVILO

BOGOMIR MILOST

Pred nekaj leti so se v dnevnem časopisju, posebno v takem, ki ljubi senzacijo, tako v inozemstvu kot pri nas pojavili članki o »čudodelni« moči čebeljega mlečka. Slovenski čebelarji, konservativni kot smo, se za stvar nismo preveč zanimali. Omenili smo jo na kratko, malo smo se tudi ponorčevali in s tem je bila zadeva za nas opravljena. Ali je bilo to prav? Če pomislimo, da nastane iz oplojenega jajčka, odnosno iz ličinke, če jo čebele hranijo zgolj z mlečkom, večja, krepkejša in plodna matica, a če jo hranijo z navadno hrano, le navadna čebela delavka, in če še pomislimo, da zleže matica, ko jo hranijo čebele izdatno z mlečkom, dnevno več jajčk kot znaša njena telesna teža — moremo sklepati, da bi lahko imel ta mleček tudi na človeški organizem določen vpliv. Da zasluži to vprašanje več pozornosti, bo verjetno pokazala prihodnost.

V naši državi se je za raziskovanje lastnosti in vpliva mlečka menda najbolj zavzel tov. Nedeljko Divić, upokojeni profesor biologije v Beogradu, pisec, čebelar in glavni urednik srbskega »Pčelara«. Proučeval je tujo literaturo (prevaja iz francoščine, angleščine in nemščine), zbiral podatke, delal poizkuse, predaval ter objavljajl članke in razprave (večinoma pod psevdonimom Sava Mileševski). Letošnjo zimo sem imel v nekem zdravilišču priliko, da sem se osebno seznanil z njim. Iz njegove razlage, njegovih člankov in razprav — objavljenih in neobjavljenih — imam z njegovim prijaznim pristanikom namen, objaviti nekaj najvažnejših podatkov o mlečku, njegovi uporabi in njegovem vplivu. Ker se vzporedno z mlečkom uporablja v iste namene tudi cvetni prah, bom dodal še o tem nekaj pripomb.

Mleček je snov, ki jo mlade čebele (predvsem v starosti 6—12 dni) izločajo iz žlez na glavi. Žleze imenujemo krmilne žleze, ker pač proizvajajo krmilni sok, ali pa goltne žleze, ker se iztekajo v golt. Ta mleček je spomladi in poleti hrana za matice, v dobi parjenja pa tudi za trote. Toda prvenstveno hranijo z njim ličinke, in sicer matične ves čas njihovega razvoja, ličinke delavk in trotov pa le prve dni in v manjši meri, medtem ko jim kasneje dodajajo mešano hrano. V matičnikih je od 100 do 250 miligramov čistega mlečka, čim več je mlečka v matičniku, tem večja in krepkejša matica se razvije iz njega. Mleček je takoj po izločitvi iz žlez tekoč in modrikasto bel, čim starejši pa postaja, tem bolj menjava svojo barvo in gostoto. Kmalu postane

čisto bel, nato siv in, ko se popolnoma strdi, rumenkast. Njegov okus je nekoliko trpek.

Mleček deluje krepčilno in, mirno lahko rečemo, tudi zdravilno, ker vsebuje izredno mnogo vitaminov, posebno vitaminov tako imenovanega kompleksa B. Vitamini so človeškemu organizmu neogibno potrebni. Današnja znanost ve natančno, katere količine posameznih vitaminov mora človeški organizem dnevno sprejeti, da ne pride do motenj v njegovem delovanju. Pomanjkanje vitaminov (avitaminoza) je vzrok in začetek mnogih obolenj, ker je v tem primeru organizem manj odporen proti raznim infekcijam. Zato se v današnjem zdravstvu vedno bolj uveljavlja vitaminoterapija, t. j. zdravljenje z uporabo vitaminov. Pa pogledjmo, kateri vitamini so v čebelnem mlečku!

V prvi vrsti najdemo v njem **tiamin** ali vitamin B₁. Imenujemo ga tudi **aneurin**. Njegova kemična sestava je C₁₂H₁₇ON₄S₇. Dnevno ga potrebuje naše telo 1—2 miligrama. Potreben je za predelavo ogljikovih hidratov (sladkorja, škroba). Če ga primanjkuje, nastanejo živčne motnje in nepravilnosti v delovanju prebavil. V gramu mlečka sta 1—2 mikrograma (mikrogram je tisočinka grama in ga označujemo tudi z gama = grška črka γ). V 100 gramih cvetnega prahu je 0,5 do 0,9 g tiamina.

Na drugem mestu naj omenimo **riboflavin**, ali kot ga tudi imenujemo **laktoflavin**, t. j. vitamin B₂. (C₁₇H₂₀O₆N₄). Dnevna potreba je 1,6—2,6 mikrograma (gama). Deluje ugodno na rast, na prebavo, živce itd. Uporabljamo ga za zdravljenje črevesnih katarov, vnetje oči, sluznic, kože itd. V gramu mlečka ga najdemo 6—8 mikrogramov (gama), a v 100 g cvetnega prahu približno 0,05 g.

Poleg tega je v mlečku **piridoksin** ali vitamin B₆. Pravimo mu tudi **adermin** (C₈H₁₂O₂N). Dnevna potreba je 2—4 miligrama, pomanjkanje povzroča živčne motnje, zlasti pa anemijo z vsemi njenimi posledicami. V gramu mlečka je 2—10 mikrogramov piridoksina, v cvetnem prahu pa ga komaj zasledimo.

Biotin spada prav tako v skupino B vitaminov, imenujemo pa ga vitamin H (C₁₀H₁₆O₃N₂S). Telo ga potrebuje dnevno 0,01 g. Zelo povoljno vpliva na rast in razvoj. Uporabljamo ga pri zdravljenju nekaterih kožnih bolezni. V gramu mlečka ga je 4 mikrograme, v cvetnem prahu pa sploh ne.

Inozitol. Tudi ta spada v skupino B. Ker je njegova kemična sestavina C₆H₆(OH)₆, je to neke vrste alkohol. Koliko ga človeško telo dnevno potrebuje, še ni dokončno ugotovljeno. Ugodno vpliva na srce in črevesje, če ga primanjkuje, pa se pojavijo motnje v delo-

vanju jeter in druge tegobe. V cvetnem prahu ga ni, pač pa ga je v gramu mlečka 155—160 mikrogramov (gama).

V skupino B vitaminov spada še **pantotenska kislina**, ki jo včasih označujemo kot vitamin W ($C_9H_{17}O_5N$). Dnevna potreba je 10 miligramov. Pospešuje zaraščanje ran, z njo zdravimo gnojne bule, opekline, kožne bolezni itd. Ta je med najpomembnejšimi vitamini v mlečku. V gramu je je 200—500 mikrogramov, v 100 g peloda pa 2,76 g.

Folne kisline ali vitamina M ($C_{19}H_{19}O_6N_7$) potrebujemo dnevno 0,1—0,2 mikrograma. Ugodno deluje proti anemiji, ker ustvarja rdeča krvna telesca. Njen vpliv je izvrsten po prestanih hudih boleznih in operacijah. Preizkušajo jo tudi proti raku in bolezni jeter. V cvetnem prahu je ni, v gramu mlečka pa 20—30 mikrogramov.

Niacin imenujemo tudi **nikotinska kislina**, **nikotinamid** ali vitamin PP ($C_6H_5NO_2$). Človek ga potrebuje dnevno 10—20 miligramov. Širi krvne žilice in vpliva ugodno na krvni obtok. Uporabljamo ga pri zdravljenju živčnih bolezni, želodčno-črevesnih bolezni in katarjev, naduh, migren itd. V gramu mlečka je ugotovljenih 70—100 mikrogramov te snovi, a v gramu cvetnega prahu do 200 mikrogramov.

Omeniti moramo še **askorbinsko kislino** ali znani vitamin C. Ta vitamin je za človeško telo izredno važen, saj ga potrebuje dnevno od 70 do 100 miligramov. Pomanjkanje C vitamina povzroča skorbut. Sicer pa ga s pridom uporabljamo tudi proti kašlju, angini, pljučnim boleznim, gripi itd. V mlečku je komaj malenkost vitamina C, pač pa ga najdemo v cvetnem prahu znatne količine. Tudi nekatere vrste medu imajo nekaj tega vitamina.

Iz prednjega vidimo, da je v mlečku veliko število zelo pomembnih vitaminov, nekaterih v precejšnji količini. Mogoče so v njem še kake druge, za organizem važne in koristne, a še nedognane snovi, saj se pojavljajo v znanosti, odkar je bil odkrit prvi vitamin, v tej smeri nenehoma novi izsledki. Če primerjamo z mlečkom razne zdravilne preparate B vitaminov (B-komplekse), spoznamo, da so v njem prav iste sestavine, čeprav v drugih količinskih odnosih. In če pripisujemo tem umetno (sintetično) sestavljenim preparatom veliko zdravilno vrednost, zakaj bi ne imela naravna, vsebinsko slična snov enakega ali podobnega vpliva na naš organizem?

Pa pogledjmo še, proti katerim tegobam in boleznim deluje mleček.* Neposredno vpliva ugodno na hitro okrepitev organizma pri raznih

* Članek je bil napisan, preden je izšla Couriotisova razprava v 5.—6. številki letošnjega SČ.

oslabeledostih telesa, ki so posledica operacij ali prestanih hudih in dolgotrajnih boleznih, posebno infekcijskih. Tudi proti starostni oslabeledosti je učinkovit, kar so preizkusili nekateri čebelarji na našem Jugu. Pri zdravljenju slabokrvnosti (anemije) so dosegli z njim odlične uspehe. Sploh je mleček priporočljiv slabotnim, zaostalim v rasti in neodpornim ljudem. Trdijo tudi, da dviga potenco. Raziskovalci poročajo, da prinaša pri mnogih živčnih boleznih olajšanje in zboljšanje, pri lažjem obolenju in v začetku stadija pa celo ozdravljenje.

Dalje naj navedem 2 primera popolnega ozdravljenja hemoroidov (zlate žile). Francoski raziskovalec Allin Caillas (čitaj Alen Kaja) navaja dokončno ozdravitev človeka, ki je zaradi tega bolehal 50 let. V naši državi je objavil v čebelarskih listih čebelar Pavle Miljaković iz Vladimirovcev, da je trpel zaradi te bolezni 20 let, da je bil medtem dvakrat v bolnišnici v Šabcu brez uspeha operiran, a da je po treh kurah z mlečkom popolnoma ozdravil. Isti čebelar poroča, da je njegova žena bolehal na srcu, da je imela težave zaradi visokega krvnega pritiska in ishiasa. Po tretjem zdravljenju je na srcu popolnoma ozdravela, krvni pritisk se je normaliziral, a ishias se je zboljšal za 50 %. Sploh se pogosto poudarja ugoden vpliv mlečka pri boleznih srca.

Ker je rak dandanes v vseh svojih raznoterih oblikah zelo razširjena, a težko ozdravljiva bolezen, je naravno, da vneto preizkušajo vpliv mlečka tudi na to bolezen. Prednjačijo ZDA in Francija. Že omenjeni Caillas navaja zanimiv poizkus. Šestim piščancem je umetno vcepil raka. Tri od teh je potem krmil z mlečkom in ti trije so ostali živi, medtem ko so drugi trije, ki niso uživali mlečka, poginili.

Večkrat se postavlja vprašanje, če mleček podaljšuje življenje. Če ga ne podaljšuje neposredno, ga prav gotovo posredno, ker krepí telo, odklanja ali celo zdravi bolezen ter napravi organizem odpornejši proti raznim infekcijam. V letošnji 5.—6. številki SČ smo čitali kratko poročilo o starosti čebelarjev in zdravilnosti izparin iz panjev, ki jih preizkuša belgijski zdravnik dr. H. Wallon. Če imajo že izparine zdravilno moč na človeški organizem, zakaj bi ga ne imele snovi, iz katerih te izparine izhajajo. Da mleček »pomlajuje« — je seveda izrodek bolne domišljije ali pa reklama.

Teh nekaj bežnih ugotovitev kaže, kako mnogostransko lahko deluje mleček na človeški organizem. Zato ga zdravniki že v mnogih državah preizkušajo. Ker je njegova uporaba posebno pri nas v prvih začetkih, bodo šele temeljiti preizkusi in dolgoletne izkušnje pokazale, v kateri smeri deluje najuspešneje in kdaj je najbolj priporočljiv.

Vsak čebelar pa lahko sam na sebi, če mu je to potrebno, ali v svoji bližnji okolici, pri sorodnikih, znancih in prijateljih preizkuša vpliv mlečka. Škodovati nikomur ne more. Važno pa je, da vsak, ki bi mleček uporabljal v krepčilne ali zdravilne namene, svoja dognanja tudi objavi in podpre z dokazi.

KAKO MEDI HOJA

JANEZ OVEN

Takoj v početku naj povem, da se nikakor ne morem navdušiti za teorijo, po kateri naj bi hojevo medenje povzročale ušice. Zakaj pa hoja medi le po hudi zimi?

Spomnimo se zime 1928/29! Gotovo vam je še v spominu, koliko je bilo takrat snega. Sneg sicer ne vpliva na medenje hoje, toda takrat je bila tudi huda zima, saj je toplomer kazal v naših krajih celo do 35 stopinj pod ničlo. Ta mraz je hoja vsekakor občutila in je kolikor toliko pozebla. Kljub temu pa je po tisti hudi zimi izredno dobro medila, saj je nekdo — pisca in časopisa se več ne spominjam — objavil, da je imel pod Krimom 20 AŽ-panjev in da so mu dali 2400 kg medu, kar znese na panj 120 kg. Točiti je moral vsakih 10 dni, toda čeprav je točil na prostem za skladovnico panjev, se ni nobena čebela zmenila za med ob točilu, temveč so vse letele na bero v hojev gozd. Seveda je bilo takrat dolgo časa lepo vreme brez dežja.

Letos je pri nas hoja v kraju Rakovnik za OZZ posestvom Grmače blizu Šmartnega pri Litiji zamedila že v začetku junija. 6. junija je bila močna ploha, ki pa medenja ni ustavila, 10. junija je znova zamedila. V omenjenem kraju sem bil pred dežjem in po dežju. Ogledal sem si hojeve veje, ki so jih obletavale čebele. Mano si opazil že na listju raznega grmičevja pod hojami. Proti sončni svetlobi pa je bilo okrog 17. ure razločno videti, kako pada v drobnih kapljicah z dreves. Na to sem opozoril tudi čebelarja, ki je bil tedaj z mano v tistem gozdu. Nenavaden pojav ga je naravnost presenetil.

Medenje hoje smo letos opazovali trije čebelarji neodvisno drug od drugega. V začetku je bilo videti, kot da medi hoja med letošnjim in lanskim poganjkom pri tako imenovani srajčki, v katero je bil zavit letošnji poganjek. Sladka izločina se je pojavljala zlasti tam, kjer so prvi brsti v času od 8. do 11. maja pozebli in so odgnali novi.

Ko sem si drugič ogledal hojo, se mi je zdelo, da medi na isti način kot smreka. Ugotovil sem med lanskim in predlanskim izrastkom

izpuščaje po dva skupaj v velikosti grahovega semena. Ti izpuščaji so dozoreli in se odprli, iz odprtine pa so čebele srkale sladko snov kar celo minuto.

Za prvi primer medenja hoje sem prepričan, da je nastala zaradi tega, ker drevo ni moglo svojega soka oddati mladikam, odnosno ga mladike niso mogle porabiti za svoj razvoj. Neparabljeni sok se je zbral pod lubom in ga predrl na mehkejših mestih ob letošnjih poganjkih. Tu se je zbral v kapljice, ki so odpadle, ako jih niso prej posrkale čebele ali druge žuželke.

Poudarjam, da nisva na hojevih vejicah niti jaz niti moj tovariš opazila nikakih ušic, čeprav sva jih iskala celo s povečevalnim steklom. Ne zavračam popolnoma znanstvene teorije, da povzročajo medenje hoje ušice, toda za letošnje medenje ta teorija ne drži.

Opomba uredništva: Pisec članka nagiblje k teoriji, da je hojeva mana neposreden rastlinski proizvod, ne pa izločina ušice. Svoje mnenje utemeljuje s tem, da bi moral silen mráz v zimi 1928/29 ušice uničiti in zato mane, če bi izvirala od njih, v naslednjem poletju ne bi bilo, a se je kljub temu pojavilo močno medenje na hoji. Toda pri tem je nekoliko pogršil in zato njegovo utemeljevanje nima dokazilne vrednosti. Hoja namreč ni medila leta 1929, temveč leta 1928, to se pravi, pred tisto hudo zimo. Ker pa že omenja to, eno najboljših hojevih letin, si jo površno oglejmo in jo primerjamo z letošnjo! Hoja ni tedaj prav nič manj trdovratno medila kakor v minuli čebelarški sezoni. In vreme? Tudi leta 1928 so nastopile v prvi polovici maja huđe pozebe, ki so pokončale vse cvetje, tako da so bile čebele brez vsake paše. Čebelarji so morali panjem pokladati prav do konca maja, če so hoteli družine obvarovati pogina. Šele junija je prišla odrešitev. Pojavila se je mana na listovcih, kot n. pr. na javoru, lipi, brestu, leski itd., pa tudi na iglavcih, zlasti na smreki, boru in deloma na hoji. Zares je hoja prišla šele v juliju in držala tja do začetka druge dekade v avgustu.

Letošnji maj in junij bi lahko opisali s prav istimi besedami. Dodati bi moralj kvečjemu še to, da smo imeli v maju celo sneg, ki ni napravil občutne škode samo sadjarjem in kmetovalcem, temveč tudi čebelarjem. Čebele so med sneženjem v velikih množinah zapuščale panje in za vedno obležale v snežni odeji. V to jih je najbrž zapeljalo pomanjkanje vode, ki jim je bila potrebna za zalego. Nekateri čebelarji so takoj, ko so to opazili, natlačili v verande snega in privili brade. Sneg se je zaradi toplote, ki je prihajala skozi žrela, polagoma tajal ter dovajal čebelam vodo. Zato jih ni bilo treba napajati odzadaj iz pitalnikov. Kdor je zaprl panje brez teh odredb, so se čebele močno razburjale in pod sati umirale.

Ne velja pa nadaljnji opis za letošnji julij. Po silni vročini v prvi dekadi, ki je v nekaterih dnevih dosegla kar 36 stopinj Celzija, se je ozračje nenadoma ohladilo, udor hladnega zraka v naše kraje pa je povzročil nalive. Teh ni in ni hotelo biti konec. Komaj se je hoja nekoliko opomogla in začela mediti, pa jo je znova spral dež. Že proti koncu vroče periode je bil donos kolikor toliko zaustavljen, ker se je izločena mana sproti strjevala

na iglah in listih. Le na Hrušici, ki je dobila pravočasno nekoliko dežja, so čebele nemoteno brale dalje. V deževni periodi pa je bil donos odvisen od pogostnosti in silovitosti nalivov. V nekaterih hojevih področjih so čebelarji kljub dežju kar po večkrat točili. Najslabše je morda bilo pod Krimom, na Ravbarkomandi in sploh v okolici Rakeka. Vsemu temu se je pridružila še ena nevšečnost. V posameznih krajih, kot n. pr. na Trojanah, na Bohorju, na Jelovici in v Savinjski dolini se je med v satju tako hitro strdil, da ga sploh ni bilo mogoče iztočiti. Tudi čebelje družine so bile zaradi slabega razvoja v maju marsikod toliko šibke, da so le deloma mogle izkoristiti bero na hoji. Končna bilanca letošnje čebelarske letine potemtakem le ni bila tako rožnata, kot so jo hoteli prikazati neodgovorni poročevalci v dnevnem časopisju. Milijonar ni postal noben čebelar. Vsa taka namigovanja so le plod bujne domišljije nekaterih nevoščljivcev.

Po tem splošnem pregledu se povrnimo k članku tovariša Ovna! Medenje hoje je opazoval dvakrat in je zlasti za prvo opazovanje prepričan, da mana ni mogla izvirati od ušic. Toda njegov opis tega ne potrjuje. Mana je padala, kakor pravi, v drobnih kapljicah z drevesa, kar je bilo proti sončni svetlobi prav dobro videti. To pa je dokaz, da so jo štrcale ušice iz svojih telesc, kajti takega štrcanja rastlina ne zmore. Pri vsakem izvenčetnem medenju se sladki sok zbira ob reži, iz katere prihaja, in tam tudi ostane. Lahko se kvečjemu pcedi ob stebelu ali vejici, odpade pa navadno ne.

Nadalje pravi, da je letos medila hoja na isti način kot smreka. Res je, toda samo spočetka. Zato tudi v juniju medenje hoje ni bilo toliko izdatno kot kasneje v juliju. Smrekovo mano izloča kapar *Lecanium hemicryphum*, ki ga je najti v vejčnih pazduhah mlajših odganjkov. Podobno, samo nekoliko manjši kapar se pojavlja včasih že v maju tudi na hoji. Njegovo latinsko ime je *Lecanium sericeum*. In tovariš Oven ga je videl, samo da ga je imel za rastlinski izpuščaj. Značilno pa je, da je med, ki nastaja iz mane jelovega kaparja, prav tako rdečkaste barve kakor smrekov. V okolici Borovnice in morda še kod drugod so ta hojev med že v juniju v resnici točili. Nekateri kar niso hoteli verjeti, da so ga čebele nabrale na hoji.

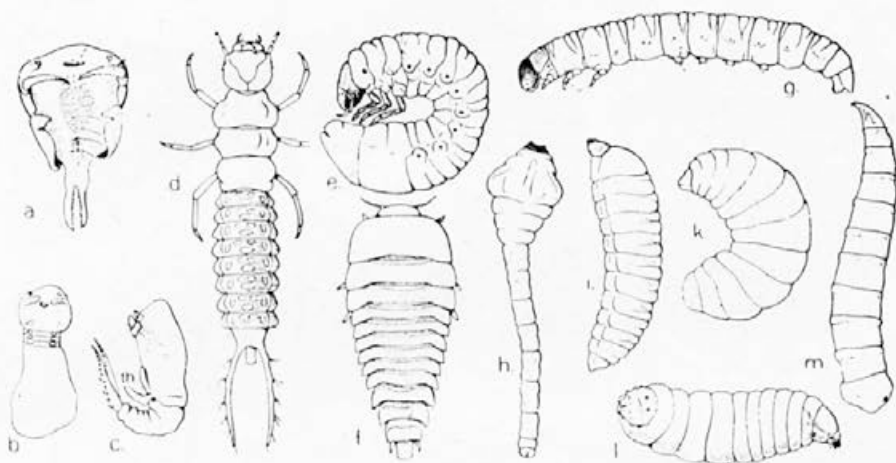
Glavni proizvajalci hojeve mane so seveda lahnidi. Te ušice pa so se letos šele v juliju toliko razmnožile, da je dobil med tisto temno zelenkasto barvo, ki je značilna za hojevec.

Letošnjo hojevo pašo so nekateri čebelarji že lansko leto napovedovali. Obetali so jo zavoljo tega, ker se je lani pojavila mana na hoji pozno jeseni, ko je čebele zaradi mraza sploh niso mogle nabirati. Nekaterim je dala misliti tudi majska pozeba. Ali je zgolj naključje, ali je v resnici kakšna vzročna zveza z dejstvom, da je taka pozeba nastopila tudi leta 1928? So čebelarji ki trdijo, da ostane zaradi pozebljih mladik mnogo neizrabljenega soka v drevesih, kar ustvari ugodne pogoje za razvoj ušic. To pa da ne velja samo za hojo, temveč tudi za drugo drevje. In res bi medil letos kakor leta 1928 tako rekoč vsak kol, če bi medenje ne zavirale slabše vremenske razmere. Saj so redki posamezniki z manjšim številom panjev, ki jih niso nikamor prepeljali, kar dobro točili celo v Ljubljani in njeni neposredni okolici, česar ne pomnijo najstarejši čebelarji.

OSEBNI ALI ONTOGENETSKI RAZVOJ ŽUŽELK

LEOPOLD ZOR

Če hočemo terciarne ali holometabolne ličinke uvrstiti v nekak sistem, je najbolje, da primerjamo njihove embrionalne razmere, zlasti pa pazimo na to, kdaj in kako se pojavljajo okončine. (sl. 2.). Protopodne ličinke ustrezajo protopodni fazi embrionalnega razvoja, imajo nepopolno razčlenjen zadek, kvečjemu rudimentarne oprsne noge in okončine glave, ki so razen kljukastih sprednjih čeljusti ali mandibul prav tako rudimentarne: ciklopoide mlade ličinke nekih

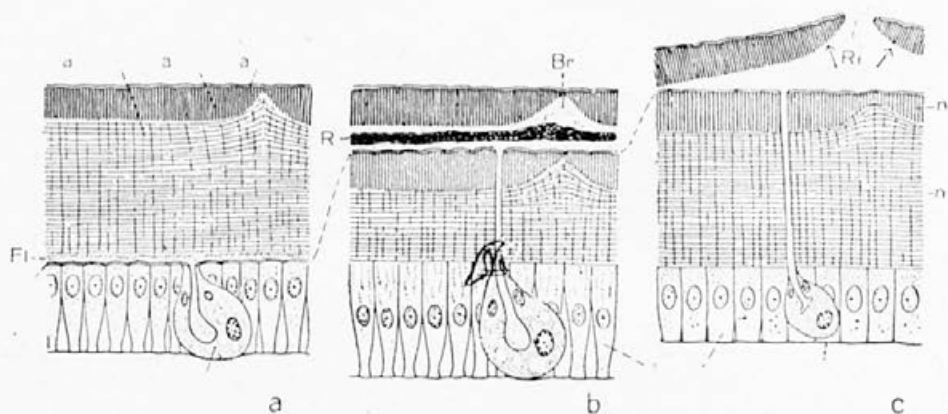
Slika 2. Ličinke holometabolnih žuželk

a—c protopodne ličinke (ciklopoide ličinke); d—f oligopodne ličinke nekaterih hroščev; d - ličinka karabidov; e - ogre rjavega hrošča; f - ličinka silfidov, polipodna gosenica metuljev; h—k apodne encefalne ličinke; h - ličinka buprestidov; i - ličinka kurkulionidov; k - ličinka čebel; l, m - apodne acefalne ličinke dvokrilec iz skupine Cyclorrhapha. (Iz Webra)

naježdnikov (Proctotrypoidea). Polipodne ličinke prevzamejo iz polipodne faze embrionalnega razvoja zadkove okončine, ki služijo kot zračne škrge (Megaloptera, Sisyra) ali kot šteljaste nepravne noge (eruciformne ličinke: gosenice metuljev, pagosenice Tenthredinidae, ličinke Mecoptera). Oligopodne ličinke ustrezajo oligopodni fazi in potemtakem glede na razporeditev okončin imagu. Ohranijo samo okončine glave in oprsja; zadnje praviloma nimajo še vseh členov (Planipennia, mladoletnice, hrošči). Apodne ličinke (črvički) so brez nog ali pa imajo samo nečlenaste štelje na oprsju, katerih nadaljnji razvoj se zaustavi do stadija bube. Žive prosto v vodi, vrtajo v živi (paraziti) ali neživi snovi, kjer si pri premikanju pomagajo z raz-

ličnimi nastavki, ki pa niso nikake okončine. Po zgradbi glave razlikujemo med njimi eucefalne, hemicefalne in acefalne ličinke. Eucefalne ličinke imajo normalno, kvečjemu v protoraks (t. oprsni obroček) potegnjeno kapsulo glave: vrtajoče gosenice, pagosenice in ličinke lesnih os (Siricidae); nadalje druge ličinke kožokrilcev na primer čebel; ličinke mnogih hroščev; ličinke mušic (Nematocera) in bolh (Aphaniptera). Pri hemicefalnih in acefalnih ličinkah pa je kapsula glave vgreznjena in tudi drugače močno spremenjena, z atimničnimi ustnimi deli: ličinke muh.

Razlikujemo dva tipa bube: prosto bubo (pupa libera) in neprosto ali mumijsko bubo (pupa obtecta). Pri prvi, ki je navadno nepig-

Slika 3. Tri faze aktivnosti žuželčje kože med levitvijo

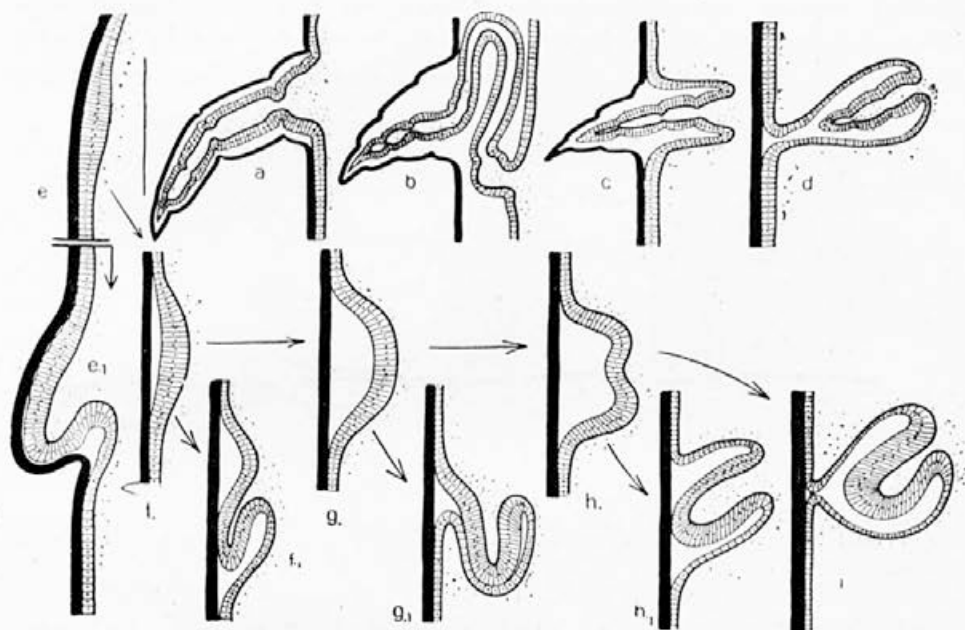
a - levitvene žleze (HDr) začno izločati ekzuvialno tekočino (FI), potem ko se je tvorila nova epikutikula (n Epi); b - stara endokutikula (a Endo) je do neznatnih ostankov prebavljena (R), nova pa je že močno debela; c - stanjšana mesta (Br) se pretrgajo (Ri) nova kutikula (n Epi + n Exo + n Endo) ima že končno debelino, ni pa še popolnoma otrdela in obarvana; epidermalne celice (epid) in levitvene žleze se umirajo

mentirana, leže priveski, predvsem nožnice kril in nog, prosto ob telesu; pri drugi pa so priveski z otrdelo ekzuvialno tekočino zlepljeni s trupom, da spominja na mumijo. Mumijske bube so tudi pigmentirane in vise ali leže mnogokrat prosto. Imajo jih le metulji, hrošči Coccinellidae in mušice (Nematocera), medtem ko pripadajo vsem ostalim holometabolnim žuželkam proste bube, ki počivajo, kot tudi mnoge mumijske bube, vedno v zavarovanih prostorih, ali zapredkih. Pri muhah (Cyclorrhapha) pa se zabubi ličinka znotraj otrdele in v puparium spremenjene kutikule, s čimer nastane sodčkasta buba (pupa coarctata), ki je pupa libera s trdim ovojem.

Zaradi lažjega razumevanja in boljše preglednosti bom zunanjo metamorfozo, to je spremembe v zunanji sferi žuželčjega telesa, ob-

ravnaval ločeno od notranjih sprememb, za katere imamo primeren izraz: notranja metamorfoza.

Zunanja metamorfoza. Ektoderm ostane enoplasten, kakršen je pri zarodku, in kaže pri vseh organih, ki iz njega nastanejo, sposobnost, da stvari površinsko zvezno plast, kutikulo odnosno intimo. Posebno velja to za kožo (enoplastni epidermis), nadalje epitel sprednjega in zadnjega črevesa ter matriks trahej, ki ustreza epidermisu; vse te tvorbe izločajo kutikulo, in sicer koža navzven (s čimer nastane zunanji oklep), epitel sprednjega in zadnjega črevesa ter matriks trahej

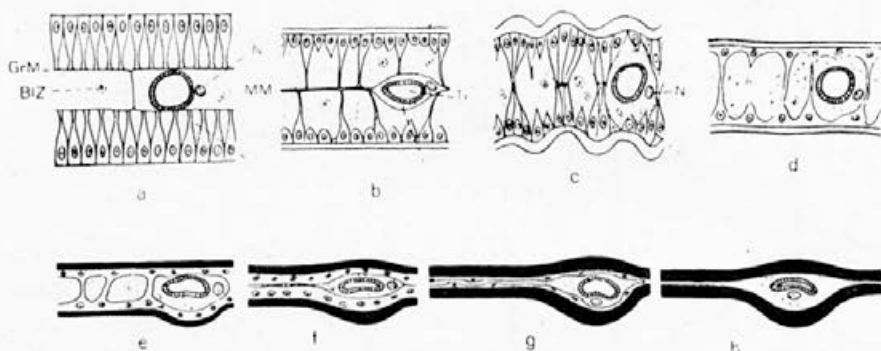

Slika 4. Glavne oblike imaginalnih zasnov priveskov in njihov nastanek
a—d zasnove nog; e—i zasnove kril; črno: kutikula, črtkano: epidermis, pikčasto: telesna votlina

pa navznoter. Bazalna stran epidermisa je prevlečena z osnovno membrano (membrana basilaris), ki je verjetno tvorba epidermisa. Kutikula je po svoji konsistenci podobna roževini, kemično pa je iz hitina, ki je soroden ogljikovim hidratom. Pri hidrolitičnem razkroju dobimo iz njega glukozamin (to je sladkor, ki vsebuje dušik) in očetno kislino. Kutikula je navadno triplastna: na vrhu je tanka (kvečjemu 1μ debela) epikutikula, ki ni iz hitina, temveč iz kutikulina; pod njo je ekzokutikula (pigmentna plast), ki je debelejša, najtrša in najmočnejša inkrustrirana plast; najdebelejša pa je spodnja endokuti-

kula (sl. 5). Močnejša rast telesa v larvalnem obdobju je mogoča, ker je kutikula le do neke mere raztegljiva, samo ob levitvah.

Stara kutikula (ekzuvia) se vzdigne, razpoči in deloma prebavi. Istočasno pa izločajo epidermis, epitel sprednjega in zadnjega črevesa ter matriks trahej novo kutikulo odnosno intimo. Stara trahealna intima se na določenih mestih raztrga in se kos za kosom iztrebi skozi stigme, podobno kot intima sprednjega in zadnjega črevesa skozi usta odnosno skozi zadnjično odprtino. Pri stenici *Rhodnius* je levitev dobro proučena in poteka v podrobnosti takole (Sl. 5.). Najprej izločijo prizmatske epidermisove celice novo epikutikulo in se s tem zavarujejo pred izločino levitvenih žlez, ki se zdaj nabira med novo epi- in staro endokutikulo. V tej izločini so fermenti (hitinaze in prote-

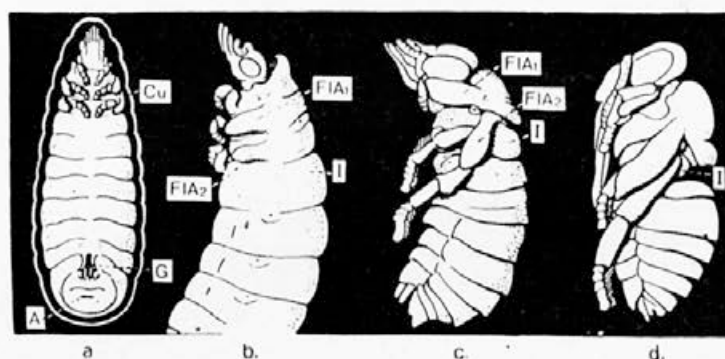
Slika 5. Razvoj kril

BIZ - krvna celica; Cut - kutikula (pred levitvijo bela, po levitvi črna); Epid - epidermalne celice; GrM - bazalna membrana; Int - intracelularni prostori; Lak - lakune; MM - osrednja membrana; N - živec; Tr - traheja

inaze), ki začno od spodaj navzgor prebavljati odnosno razkrajati staro endokutikulo, medtem ko stara ekzo- in epikutikula ostaneta. Na mestih, kjer je stara ekzokutikula posebno tenka, nastanejo pozneje razpokline kot najvidnejša faza tega procesa. Snovi, ki se izcimijo pri fermentativnem razkroju (ca. 80 % stare kutikule) dospejo v črevo ali skozi kožo v telesno votlino ter lahko zgrade novo kutikulo, ki v enaki meri narašča, kot stara krni. Ko stara kutikula odpade, se nova utrdi in obarva; epidermisove celice in levitvene žleze se zopet umire.

Število levitev je pri posameznih vrstah zelo različno, pri isti vrsti pa je navadno konstantno. Pri pražuželkah *Japyx* je ena, pri enodnevnicah pa jih je čez 20; ličinke hišne muhe se levijo trikrat, gosenice in ličinke kobilic petkrat, čebele osemkrat. Izjemoma koleba število levitev glede na zunanje činitelje v širokih mejah.

Normalno se torej ob levitvah poveča telo, pri čemer postaja epidermis po celičnih delitvah vedno bolj obsežen. Ta prirastek pa ni povsod enakomeren; če je na določenih mestih posebno velik, se lahko zaradi tega povečajo in preoblikujejo obstoječe, oziroma izoblikujejo nove epidermalne osnove (kožne osnove). V obratnem primeru, ko rast na določenih mestih zaostane, pa pride do krnjenja larvalnih delov in se tako, vzajemno s prej imenovanimi procesi preoblikuje celotna zunanja podoba. Zato se posamezni larvalni stadiji ne razlikujejo med seboj samo po velikosti, temveč tudi po barvi, strukturi, obliki in pridobljenih organih. Vse to govori, da je levitev važno dogajanje v življenju žuželk. Med levitvijo postanejo lene in se ne hranijo. Razvoj nog in kril nam prikazuje slika 4.

Slika 6. Nastanek bube pri čebeli (*Apis mellifica*)

a - nastajajoča buba znotraj larvalne kutikule (Cu), od trebušne strani; b - isto od strani; c - naslednja razvojna stopnja, larvalna kutikula odstranjena; d - dovršena buba, potem ko se osmuka larvalna kutikula; A - zadnjična odprtina; FIA₁, 2 - zasnove kril; G - želó; I - prvi zadkov segment

Krila so dvostenske kožne izbokline (odnosno priveski) oprsja. Njihov nadaljnji razvoj je precej zamotan (sl. 5). V obeh epidermalnih plasteh (zgornja in spodnja) se med razvojem kril — to je v obdobju larve oziroma bube — celice močno podaljšajo, pri čemer nastanejo večje vrzeli, to je intercelularni prostori (sl. 5 a). Obe bazalni membrani se približujeta druga k drugi in se združita v osrednjo membrano, tako da ostanejo med njima votlinice (lakune) za traheje, ki se vrastejo v zasnove kril (sl. 5 b). V intercelularne prostore vdre po zadnji levitvi kri, ki poprej zgubana krila zravnava in zgladi. Nato kutikuli (zgornja in spodnja) otrdita ter se med krajšanjem epidermalnih celic, ki čedalje bolj propadajo, približujeta druga k drugi. Bazalni membrani zgineta (sl. 5. c, d, e) in traheje uplahnejo tako, da je naposled krilo sestavljeno iz dveh tik drug nad drugo ležečih kutikularnih

lamel (f, g), ki sta na mnogih mestih, predvsem tam, kjer so traheje, okrepljeni z močno sklerotiziranimi in pigmentiranimi žilami. V žilah se raztezajo tudi živci in cirkulira kri.

Medtem ko imagu podobne ličinke heterometabolnih žuželk, prehajajočih iz stadija v stadij, postopno rastejo, dobivajo krila in spolno dozorevajo ter po zadnji levitvi preidejo v adultno obliko — imago, se dorasle ličinke holometabolnih žuželk, ki niso prav nič podobne imagu, zabubijo, kar je nedvomno najpomembnejša in na prvi pogled čudna in nerazumljiva poteza v njihovem razvoju (sl. 6.). Zunanost bube se izoblikuje že pred zadnjo levitvijo ličinke pod kutikulo poslednjega njenega stadija. Šele ko je ta zunanja preobrazba končana, se olevi odnosno odpade larvalna kutikula in se pokaže buba kot nenavaden stvor.

Ker so bube negibljive in se ne morejo braniti niti izogniti raznim nevarnostim, poskrbe za njih varstvo že ličinke. Nekatere si poiščejo pred zabubljenjem kako zavarovano mesto, druge (mnogi hrošči) izdelbejo odnosno izgledajo votlino, tako imenovano »bubino zibelko«, tretje pa zgrade okoli sebe nekakšen oklep iz tujih delcev, ki jih med seboj trdno poveže otrdeli črevesni izloček (Malpighijeve cevke). Pri mnogih hroščih je ta oklep iz iveri, pri volkcju (*Myrmeleon formicarius*) pa iz peska. Iz takega izločka si naredo nekatere ličinke brez tujega materiala zapredek ali kokon, medtem ko si ga ličinke metuljev in kožokrilcev spredejo iz izločine labialnih (ustnih) žlez. Redkeje so bube nezavarovane, n. pr. pri dnevnikih (*Rhopalocera*), polonicah (*Coccinellidae*) in mušicah (*Nematocera*); to so mumijske bube.

DR. ENOCH ZANDER

R A D O L I Č A N

Dne 15. junija 1957 je nekaj dni pred tem, ko bi dopolnil 84. leto starosti, umrl dr. Enoch Zander. Čebelarje vsega sveta je ta vest globoko pretresla, saj ga prištevamo med največje čebelarske znanstvenike novejše dobe. Njegova enciklopedija čebelarskega znanja v sedmih knjigah je eno najpopolnejših del o čebelah in čebelarstvu. Tudi naši sedanji starejši generaciji je bilo to delo glavni vir čebelarske izobrazbe, tako nekako kakor prejšnji generaciji epohalni Gerstungovi spisi. Kdor ni proučil »Zandra«, ni bil naobražen čebelar.

Dr. Zander je bil kmečkoga porekla. Rodil se je 19. junija 1873 v Zirzowu pri Neubrandenburgu. Že kot majhen deček je kazal mnogo

zanimanja za naravo in njene pojave. Kot gimnazijec v Warendu ob Müritzu je z veliko prizadevnostjo zbiral rastline in žuželke. Njegove herbarije in škatle z metulji je prevzel v varstvo tamkajšnji muzej in jih hrani še danes. Po končanih gimnazijskih študijah se je vpisal na univerzo v Erlangenu. Prvotno se je navduševal za botaniko, ko pa je postal njegov profesor zoologije dr. Fleischmann, ki je znal z zanimivimi predavanji pritegniti pozornost mladega naravoslovca, se je

Ena poslednjih fotografij pokojnega dr. Zandra

čedalje bolj nagibal k proučevanju živali, zlasti vodne favne. Po doktorski diplomi, ki jo je bil dosegel leta 1897, se je na univerzi v Kielu in Rostocku povsem posvetil biologiji morja.

V Rostocku pa je nenadoma zbolel za davico. Bolezen je sicer srečno prestopal, a ostala ni brez posledic. Prizadeti so bili predvsem njegovi slušni organi, tako da je sčasoma skoraj popolnoma oglešal. Ker so mu zdravniki svetovali, da naj zaradi zdravja spremeni zrak in okolje, se je preselil v Erlangen, kjer je dobil mesto privatnega docenta na zoološkem inštitutu. Tu je postal kasneje asistent svojega nekdanjega učitelja dr. Fleischmanna.

Ko je dr. Fleischmann priredil na pobudo »Deželnega društva bavarskih čebelarjev« v svojem inštitutu tečaj za prepariranje čebel,

mu je bil njegov asistent najzaneslivejša opora. Tako je prišel dr. Zander prvokrat v resnejši stik s čebelami, toda njegova prava ljubezen je bila še vedno na strani vodnih živali. Vsake počitnice je prebil v Mecklenburgu, kjer je ob Müritzkem jezeru našel ugodne prilike za svoje znanstveno delo.

V popolnoma drugo smer pa je krenila njegova življenjska pot, ko so bavarski čebelarji leta 1907 dosegli, da se je ustanovil na erlangenški univerzi »Državni zavod za čebelarstvo«. Dr. Zander je postal na tem zavodu vodja znanstvenega oddelka, medtem, ko je bilo praktično delo poverjeno učitelju Hofmannu. Zavod se je spočetka boril z velikimi težkočami. En sam obsežnejši prostor v pritličju zoološkega inštituta, ki je bil hkrati učilnica in laboratorij, nekaj borne opreme, košček vrta in čebelnjak z manjšim številom panjev — to je bilo približno vse, s čimer je razpolagal. Toda Zander se je zavzel z največjo vnemo za njegovo izpopolnitev. Neumorno je proučeval telesni ustroj in življenje čebel, čebelarstvo botaniko in čebelje bolezni ter že v prvih letih svoje nove zaposlitve odkril praživalco *Nosema apis* kot povzročiteljico čebelam zelo nevarne kužne bolezni. Na mah je zaslovelo med čebelarji njegovo ime in, ko je izdal prva dva zvezka svojega čebelarskega priročnika, sta bila v kratkem času razprodana. V prvem zvezku je obravnaval bolezni čebelje zalege (*Die Brutkrankheiten und ihre Bekämpfung*), v drugem pa bolezni in škodljivce odraslih čebel (*Die Krankheiten und Schädlinge der erwachsenen Bienen*). V manjših presledkih so sledile knjige: »Zgradba čebele« (*Der Bau der Biene*), »Življenje čebele« (*Das Leben der Biene*) in »Vzgoja čebele« (*Die Zucht der Biene*). Nato je izdal še »Čebeljo pašo« (*Die Bienenweide*) in skupno z dr. Kochom »Med« (*Der Honig*).

Nove možnosti razvoja so se odprle bavarskemu čebelarskemu zavodu leta 1927, ko se je ločil od univerze in se preselil v lastno, moderno urejeno poslopje. Precejšnje zemljišče, ki je bilo zavodu dodeljeno, je dr. Zander sčasoma spremenil v pravi čebelji vrt. V njem je nasadil vse mogoče medovite rastline, proučeval njih medenje in po obliki pelodnih zrn, ki jih je bil našel v raznih vrstah medu, skušal ugotoviti, odkod izvirajo. Plod tega dela so bile »Študije k določevanju porekla medu« (*Studien zur Herkunftsbestimmung des Honigs*), ki so izšle v štirih bogato ilustriranih knjigah. Razen tega je začel izdajati že leta 1925 »Erlangenška letna izvestja za čebelarstvo« (*Erlanger Jahrbuch für Bienenkunde*), v katerih je objavil s svojimi sodelavci mnogo dragocenih strokovnih razprav.

Vsi Zandrovi spisi se odlikujejo po široki razgledanosti in znanstveni neoporečnosti. V bogati slovstveni dokumentaciji pa bo našel vsakdo, ki namerava poglobiti svoje znanje o čebelah in čebelarstvu, zanesljive direktive za nadaljnji študij.

Kakor marsikateremu nemškemu znanstveniku tako tudi doktorju Zandru nacisti niso bili naklonjeni. Kmalu potem, ko so se povzpeli do vlade, so ga kot vodjo čebelarskega zavoda odstavili in leta 1957 sploh upokojili. Razočaran je zapustil ustanovo, ki ji je položil temelje in z njo vred sam rasel kot znanstvenik. Uteho je našel pri svojih 150 čebeljih družinah, ki se jim je sedaj lahko ves posvetil. Toda ni ostal dolgo samo pri čebelah. Ko je leta 1941 njegov naslednik dr. Himmer duševno popolnoma onemogel, so ga poklicali, da ga začasno nadomestuje. Leta 1944 je bil reaktiviran in je nato vodil zavod še do leta 1948, ko se je kot 75-letnik od njega za vedno poslovil.

Dr. Zander pa ni bil zgolj znanstvenik in suhoparen teoretik. Prva nemška plemenilna postaja, ki jo je po švicarskem vzorcu ustanovil v Ohrwaschlu pri Nürnbergu, čebelje pleme Nigra, ki predstavlja uspešen zaključek njegove dolgoletne selekcije in vzrejnega prizadevanja, njegov panj, ki je v Nemčiji precej razširjen, njegova matičnica in plemenilnik, ki smo ju uvedli tudi pri nas, ko smo začeli sistematično vzrejati matice, in še marsikaj drugega so dovolj zgovorni dokazi, da je imel prav tako mnogo smisla za praktično delo kakor za znanstvena raziskavanja. Povsem praktičnega značaja so njegove »Smernice za sodobno čebelarjenje« (Leitsätze einer zeitgemäßen Bienenzucht), začetnikom pa je namenjena knjižica »Čebele in čebelarjenje« (Immen und Imkerei). Vlogo čebel pri opravevanju kulturnih rastlin in njih gospodarski pomen je prikazal v svoji brošuri »Sadjarstvo in čebelarstvo« (Obstbau und Bienenzucht). Da je čebelarstvo v Nemčiji bolj cenjeno kot v marsikateri drugi državi, da so deležni nemški čebelarji pri oblasteh znatnih podpor, zlasti kadar odpovedo pašni viri, je prav gotovo precejšnja zasluga tudi dr. Zandra.

Marljiv kakor mravlja pa se dr. Zander niti po upokojitvi ni odpovedal delu. V čebelarjenju se je sicer omejil, toda ne v pisateljevanju. Neumorno je pripravljaval nove, izpopolnjene izdaje svojih knjig, predvsem čebelarskega priročnika, ter objavil še marsikatero tehtno razpravo v nemških čebelarskih listih. Ob 80-letnici rojstva in 60-letnici doktorske diplome je bil deležen velikih časti in odlikovanj. Najčastnejši spomenik pa si je postavil sam s svojim pionirskim delom na področju čebelarstva.

O NAŠI NEKDANJI TRGOVINI S ČEBELAMI

AVGUST BUKOVEC

Leta 1905 je Dunajsko čebelarsko društvo dalo preizkusiti satnice vseh avstrijskih razpečevalcev tega blaga. Izkazalo se je, da sta jih izmed devetih samo dva izdelovala iz pravega voska, in sicer naš Mihael Ambrožič v Mojstrani in še neki trgovec v Šleziji. »Žalostno je za nas Kranjce, da izdeluje tvrdba Baron Rothschild v Višnji gori (ki trži s čebelami) satnice iz 58 % voska in 62 % cerezina ali parafina«, omenja SČ leta 1905 na str. 54.

Sledove nesolidnosti in celo umazane konkurence lahko najdemo tudi v oglasih marsikaterega trgovca. Prav je, da je besedilo oglasa vabeče, pozornost vzbujajoče, ni pa treba, da bi bilo nabuhlo in da bi vsebovalo pretirane obljube ter zagotovila, ki zanje nihče ne more biti porok.

Po navadi so v oglasih ponujali kranjske *alpske* čebele ali prave kranjske čebele *najlepše* vzreje in čistokrvne kranjice *najskrbnejše* vzreje. Ponujali so *žive* (!) kranjice, *naravne* roje, izbrane *mlade* in dobro *preizkušene* matice, *močno zaležene* in *z medom obilno založene panje*, ki dajo *dva, tri roje*. Ponudbe so zabelili še z različnimi reklamnimi navedbami: Najstarejši trgovski čebelnjak — Priznana in sloveča tvrdba — Brezkonkurenčni gorenjski alpski čebelnjak — Razpolagamo z mnogo zahvalami — Ne zamenjajte naše tvrde z drugimi — Društvom in prekupcem znižane cene — itd. itd.

Nadvse značilen je bil oglas nekega koroškega trgovca, ki je vreden, da ga podam v prevodu: »Na vseh razstavah odlikovan s prvimi nagradami! Zelo važno! Kdor želi kupiti res odporne in zdrave čebele ter želi biti pošteno postrežen, naj zahteva poprej cenik o pristni koroški čebeli iz največjega in najmodernejšega čebelnjaka N. N. na Koroškem (Avstrija).

Prosimo, ne zamenjajte koroške čebele s kranjsko, ki še zdaleč ni tako odprna kakor koroška!

Ta oglas je bil objavljen leta 1913., njemu podobnih pa že prej prav dosti. Koroški trgovci, ki so začeli z izvozom mnogo let pozneje kakor kranjski, so si sploh prizadevali, da bi se »koroška čebela« v svetu uveljavila vsaj tako kakor naša. Pri tem pa niso varčevali z smešnimi trditvami o večji vrednosti koroških čebel.

Sploh je znanstveno ime *Apis mellifica, variatio carnica*, Pollmann nekaterim prenapetežem na Koroškem že od nekdanj trn v peti, a iz same ljube nevoščljivosti, ker je ta čebela znana po svetu in cenjena kot kranjska, ne pa kot koroška. Še bolj čudno je, da se je nedavno na seji »Saveza« nekdo zavzemal, naj bi kranjsko čebelo prekrstili — v jugoslovansko. Kot da bi bilo to kar tako mimogrede mogoče! Nekdo je celo skušal spremeniti latinski izraz »carnica« v »carniolica«, češ da to bolje ustreza slovenskemu izrazu »kranjska«. Toda take spremembe niso dovoljene niti znanstvenikom, ker je nastalo ime »carnica« še pred 10. izdajo Linnejeve sistematike.

Zbodlo me je tudi, ko sem leta 1953 bral v 12. št. SČ, da je bil rajniki Strgar mnenja, da je prvotna domovina naše čebele na Kavkazu, od koder naj bi jo razširili že naši davni predniki. Ta trditev nima prav nobene podlage. Nesmiselno bi bilo domnevati, da so naši predniki kdaj bivali na Kavkazu in od tam med preseljevanjem narodov privlekli k nam klade s

čebelami. Ko so se južni Slovani naselili v sedanjih pokrajinah, so njihovi predniki že čebelarili s čebelo, kakršna je razširjena povsod, kjer se govori srbskohrvaški in slovenski jezik. Nekateri čebelarski znanstveniki, n. pr. Goetze, so mnenja, da je *A. m. carnica* reliktna čebela, ki je bila pri nas, še preden je golobček izletel iz Noetove barke. Strgarja je bržkone zapeljala kavkaška gorska čebela (*A. m. caucasica*), ki je siva in ima tudi sicer nekaj skupnega s kranjico. Ima pa nekatere značilne lastnosti, ki jo ostro ločijo od kranjice: celice napolnjuje z medom prav do roba in jih pokriva s pokrovcji tako, da se dotikajo medu. Površina medenega sata je videti, kakor da bi bile celice pokrite s pomaščenim papirjem. Tudi med predelava drugače kakor druge pasme. Razlikuje se ne le po barvi, marveč tudi po gostoti. Med z jesenskega vresja, ki ga naberejo naše čebele, je tako gost, da ga ni mogoče točiti, medtem ko gre med kavkaških čebel z lahkoto iz celic.

Koliko so bile vredne reklamne navedbe o kakovosti blaga, ki ga je kdo ponujal, nam postane očitno, če upoštevamo, da tiste čase izvozniki niso nič pazili na čistočo pasme, da ni bilo nikake vzreje matic v sodobnem smislu, da matic pred izvozom niso preizkušali, da so dostikrat namesto naravnih rojev razpošiljali narejence in da so bili kranjiči z živežem največkrat slabo založeni ter da obljubljenih dveh, treh rojev navadno ni in ni hotelo biti. Dovolj vzrokov za razočaranje kupecv!

Trgovina s čebelami ni bila niti malo organizirana. Vsak trgovec je vlekel na svojo stran in ljubosumno skrival svoje izkušnje. Da bi se organizirali in v varstvo svojih interesov združeno nastopali ter določali enotne izvozne cene po zgledu laških trgovcev, ki so prodajali čebele po mnogo višjih cenah — nak, za to naši trgovci niso imeli smisla. Vsak je vse preveč gledal le na lastne koristi.

Ko je Anton Žnideršič leta 1903 pisal in tudi na čebelarskem shodu v Smartnem pri Kranju priporočal, da bi bilo treba trgovino s čebelami organizirati in ustanoviti zadrugo, se je trgovcem hudo zameril, še bolj pa, ko je v Slovenskem čebelarju objavil navodila, kako je treba kranjiča pripraviti za izvoz. Ponudil se je, da bo posredoval pri prodaji čebel v inozemstvo, ne da bi za to zahteval kako plačilo. Takrat se je grda sebičnost nekaterih čebelarskih trgovcev pokazala v žarki luči.

Izvozna sezona je trajala od začetka aprila do srede julija, jeseni pa od srede septembra do srede oktobra. Da so si trgovci zagotovili čim več odjemalcev, so bili skoraj vsi tuji čebelarski listi ob določenem času preplavljeni z njihovimi oglasi. Veliki trgovci so oglašali vse leto, mali pa samo v zimskih in zgodnjespomladanskih mescih. Trgovec je hotel že februarja ali marca vsaj približno vedeti, koliko matic, panjev in rojev bo potreboval za izvoz. Šele na podlagi dospelih naročil je lahko izračunal, koliko panjev bo moral pri čebelarjih zaarati, da ne bo prišel v zadrego v času izvoza.

Pri trgovini s čebelami so uvedli pravilo, da mora naročnik določeni del kupnine za naročeno blago naprej plačati. Za panje so zahtevali tretjino naplačila, za roje pa vso kupnino naprej. Naplačilo je bilo nekako jamstvo, da je naročilo mišljeno resno. Če je kupec kasneje iz kakršnegakoli vzroka naročilo preklical, trgovec ni bil dosti na škodi, saj mu je po trgovski uzanci ostalo vse naplačilo ali vsaj njegov pretežni del, kakršni so pač bili dobavni pogoji, ki jih je bil sporočil naročniku.

Kako leto ni bilo nobenih znamenj, da bi človek po njih lahko sklepal, kakšna kupčija utegne biti. Naročila so kapala počasi, zanimanja za čebele ni bilo. Prve dni marca pa so se razmere včasih kar čez noč spremenile. Nastalo je veliko povpraševanje po čebelah. Naročil je bilo toliko, da trgovci že niso vedeli, kam naj se še obrnejo, da bi dobili dovolj panjev. Taka situacija je rada nastala takrat, kadar so bile v tujini zimske izgube čebel posebno hude. Izvozna konjunktura je bila močno odvisna tudi od čebelarške letine v prejšnjem letu.

Seveda so bila včasih leta, ko so se trgovci za kupčijo dobro pripravili, naročil pa ni bilo kaj prida. Takrat niso bili prizadeti zgolj trgovci, marveč tudi čebelarji, ki niso vedeli kam s panji. Kakor mi je pravil trgovec E. Jeglič, je bila nekega leta kupčija tako slaba, da je ostalo neprodanih več kot polovica za izvoz pripravljenih panjev. Prejšnje leto so čebele hudo rojile. Ker je bila ajda dobra, so čebelarji lahko pustili mnogo rojev za pomladansko kupčijo. Te pa ni bilo. Škoda je še povečala zelo hladna in mokra pomlad. Zaradi lakote je maja mesca padlo mnogo panjev. Sploh je bila tistega leta kar se da slaba letina.

Pravi trgovci so imeli večje število panjev stalno na zalogi, ki se je spomladi z nakupi še močno povečala. Pri Ambrožiču se je med razpošiljanjem nakopičilo precej nad 1000 panjev, pri Rotschützu nekaj sto panjev manj. V čebelnjakih manjših trgovcev si lahko videl le po nekoliko sto panjev, nekateri izmed njih pa so razpošiljali v glavnem samo roje iz domačih panjev.

Spomladi, konec marca do srede aprila, kakršen je bil pač razvoj družin, je trgovec obiskal čebelarje, ki so imeli panje naprodaj. Nekateri trgovci so pošiljali nakupovat svojega čebelarja ali kakega mešetarja. Biti je moral ne le dober trgovec, ampak tudi čebelar z dolgoletnimi izkušnjami pri nakupovanju čebel. Poznati je moral vse zanke, ki bi mu jih utegnil nastaviti kak navihanec. Moral je poznati značaj slehernega čebelarja, vedeti, kje utegne dobiti kaj več panjev, kateri čebelar ima dobre čebele, kateri slabše. Staro trgovsko pravilo, da mora trgovec del dobička vtakniti v žep že pri nakupu, je veljalo tudi pri nakupovanju čebel. Zato je bil običaj, da je smel trgovec pri nakupovanju panje izbirati. Seveda je vselej izbral najboljše, čebelarju pa je ostal izbirek, največkrat kup slabičev, s katerimi potem dostikrat ni vedel kaj početi. Na srečo so bili tudi čebelarji, ki svojih za pleme odbranih panjev za nobeno ceno niso hoteli prodati. Bili so to najboljši čebelarji, ki pravih slabičev sploh niso zazimovali.

Posel nakupovalca ni bil lahek. Obhoditi je moral mnogo vasi daleč naokoli, preden je zbral zaželeno število panjev. Kjer so imeli čebelarji panje visoko v hribih na paši v resi, so bile kupčije združene še s hojo po skalovju in strminah. Saj se dolincem niti ne sanja, kako visoko v gore so predniki gorenjskih čebelarjev nosili panje v zgodnjo pomladansko pašo.

Rotschütz nazorno popisuje, kako težko je bilo včasih skleniti kupčijo s čebelarji. »Po navadi je moral nakupovalec čebelarja večkrat obiskati. Ta je v začetku zahteval nesprijemljivo ceno. Posameznih posebno dobrih panjev sploh ni hotel prodati. Izgovarjal se je, da je panj last očeta, matere, sina, strica, pastirja itd. Pri tem je panje hvalil na vse pretege ali pa slabo ocenjeval, kakor mu je pač kazalo.«

Nakupna cena se je gibala od 7 do 10 kron za panj. Po 7 kron so bili slabši panji, v katerih je bilo satja le do polovice, 8 do 9 kron je bila cena za panj, ki je imel satje dodelano do dve tretjini in so ga čebele zadaj dobro zasedale, za 10 kron si pa dobil zares dober, živalen plemenjak s satjem do zadnje končnice.

Ko je nakupovalec panje izbral in označil ter se pogodil za ceno, se je s čebelarjem domenil, kam naj mu jih dostavi in kdaj. Dal mu je tudi navodila zaradi dušnikov. Dostikrat pa panjev ni takoj prevzel, ampak kdaj pozneje, ko jih je potreboval. V tem primeru jih je samo zaaral in določil v soglasju s prodajalcem skrajni rok za prevzem.

Kako leto se je pripetilo, da se je izvoz čebel mahoma ustavil, ne da bi kdo vedel, zakaj. Trgovcu ni drugega kazalo, kakor prevzem panjev odpovedati in aro pustiti čebelarju. So pa bila leta, n. pr. leto 1898, ko so izvozniki na Gorenjskem pokupili prav vse, za kupčijo pripravljene panje in še jih je zmanjkalo, tako da so jih moralj iskati tudi po Dolenjskem in po Koroški, ki pa je bila tako in tako že od poprej rezervno nakupovalno področje M. Ambrožiča.

Odgovoriti mi je tudi treba na vprašanje, ali so naši trgovci kaj upoštevali čistost pasme. Z mirno vestjo lahko to zanikam. Tiste čase se živ krst ni zanimal za plemensko vzrejo matic. Večini kmečkih čebelarjev je bila deveta briga, ali imajo njihove čebele sive zadke ali pa na njih rumene pasove. Spominjam se čebelarjev, ki so mi trmasto zatrjevali, da so ravno križanke posebno dobre. Edino rajniki Strgar je vzrejal matice za izvoz po sodobnih načelih. Nakupovalci so potrdili sleherni panj, samo da je bil primerno močan.

O nekem izvozniku je nekdo v Slovenskem čebelarju poročal, »da je pokupil vse panje s križankami, panje s čistimi čebelami pa puščal; zato pa je v tistih krajih pozneje dobival le čebele čiste pasme. Nečistim družinam je doma izmenjal matice in jih pozneje porabil za izvoz«.

Ali se je res vse tako godilo, kakor je zapisano, ne morem presoditi. Hudo pa dvomim o tisti izmenjavi matic. Če je hotel to počenjati, je moral imeti neznansko zalogo čistokrvnih matic, saj so imele čebele premmogih panjev — da se izrazim z dr. Zandrom — »Kajnovno znamenje«, rumene pasove na zadkih. Izmenjava matic v dobi, ko so panji že močno zaleženi, je tvegana stvar še danes, ko poznajo čebelarji vse mogoče in nemogoče recepte, da preslepijo čebele. Izvoznik ni mogel matice, za katero je lahko dobil nekoliko dolarjev, zavreči samo zaradi nečistega pokolenja. Tujina se v splošnem ni dosti menila za čistost naših čebel, mnogo več jim je bilo za lepe in mlade matice. Vrh tega so panje izvažali v glavnem samo spomladi. Takrat pa je bilo še prezgodaj za vzrejo matic. Izključeno je tudi, da bi bil kak trgovec prezimoval toliko matic v omenjeni namen. Upam, da mi zaradi teh mojih pomislekov ne bo kdo očital — demagogije.

(Dalje prihodnjič)

Popravek: V članek, kolikor ga je bilo objavljenega v prejšnjih številkah S. C., se je vrnilo nekaj tiskovnih napak. V 5.—6. številki v predzadnjem odstavku na str. 125 mora biti namesto Anton Ženova *Žemva*, namesto Franc Huger pa *Unger*. V 7.—8. številki, str. 161 v drugi vrstici je pravilno *privabiti* namesto *privaditi*, na str. 165 v prvem odstavku 8 K namesto 3 K, v četrtem odstavku na isti strani pa *inserentov* namesto *insetatov*.

KEMOTERAPIJA PRŠIČAVOSTI

(Predavanje na XVI. mednarodnem čebelarstem kongresu)

H. HIRSCHFELDER

Človeštvo si od nekdaj želi, da bi se z zdravili zoperstavilo boleznim in kugam, pa naj ogrožajo človeka, žival ali rastlino. Pršičavost čebel ni nikaka izjema. Na kratko bi hotel prikazati razvoj in današnje stanje kemoterapije pri pršičavosti.

Sicer nam je že od Rennieja¹ znano, da imajo pri omejevanju okuženosti v čebelji družini važno vlogo biološki momenti. Pomislimo le na rodovitne matice v panju ali na povečano izmenjavo čebel in zalege, ki jo dosežemo z ustreznimi pašami.²

Vendar bi morali vztrajati pri tem, da se pršici postavimo po robu tudi z zdravili, da bi zajezili občutne izgube na družinah zlasti po brezpašnih in močno deževnih letih. Kdor dela v pršičavih področjih, ve, da izgube 10, 20, 40, 80 ali celo 100% čebeljih družin v okuženih čebelnjakih niso redkost. Nadalje beremo, da je bila n.pr. v Sardiniji pri 75% vseh družin (Diana 1951) ali na Čehoslovaškem pri tretjini vseh družin (Svoboda, 1951) ugotovljena pršičavost.

V takih razmerah utegne priti do katastrofe, kakršna je zadela svoječasno Anglijo (Allen, 1926).

Z žveplanjem ne dosežemo cilja, ali pa le za ceno velikih žrtev. Zato je razumljivo, da so vedno intenzivneje iskali zdravil. Že Rennie (1920—1922), kasneje Illingworth (1929), Angeloz (1924), Borchert (1940—1941), Scholz (1941), Jordan (1945), Svoboda (1952), Kaeser (1952), Lavie (1952), Koch (1952), Gubler (1952), Bailey (1955) in drugi so iskali ter preizkušali razna sredstva proti pršičavosti. Borchert (1940) in zlasti Kaeser (1952) sta poskušala z dodajanjem zdravila čebelji hrani, sladkorno-medni raztopini, ki naj bi na poti skozi čebelje črevo in kri delovala na pršice. Pot je zelo komplicirana in pri tem ni bilo nikakega uspeha. Vsa druga sredstva, kot plin ali para, so z vdihavanjem čebel direktno delovala na pršice. Kot zdravila so uporabljali: aceton, eter, klorpikrin, ledeni očet, formol, kafro, nikotin, soliter, solno kislino itd. Večina teh sredstev pa ni učinkovala na pršice ali je prav tako škodovala čebelam kot pršicam. To lahko razumemo, če imamo pred očmi, da pripadata obe istemu živalskemu rodu Arthropoda (členonožci) in da sta si kolikor toliko sorodni. Bilo je mnogo sreče pri tem, ko so našli specifična sredstva. Eno najstarejših takih sredstev je zmes angleškega praktika Frowa (1927). Vsebovalo je močne sestavine: nitrobenzol, savrol in bencin. Zmes so dodajali čebeljim družinam na klobučevinasti podlagi več dni zaporedoma. Čeprav je Frowovo sredstvo pokazalo dobre uspehe, o katerih lahko poroča zlasti Morgenthaler iz Švice, je imelo vendarle nekaj

¹ J. Rennie, profesor vseučilišča v Aberdeenu na Škotskem, ki je leta 1921 odkril pršico. (Opomba R. J.)

² Podrobneje je razpravljal o »Biološki kontroli pršičavosti« ing. R. Jordan, direktor avstrijskega zveznega zavoda za čebelarstvo. (Opomba R. J.)

napak.³ Dražilo je k ropanju in škodovalo zlasti zalegi. Zato se je moglo in moralo uporabljati le v dobi brez zalege, nekako v novembru in po otrebitvi čebel v pozni zimi. S kužno-higienskega stališča je to pomenilo, da je bilo mogoče spomladi ugotovljene primere pršičavosti zdraviti šele v pozni jeseni po končani izletni dobi. Pršičavim čebelam je bila dana torej skozi vse poletje možnost, da zaidejo v druge panje in čebelnjake ter занesejo tjakaj okužbo. To je morda takrat napotilo Švicarje, da so po navodilu Rennieja predpisali spomladi in jeseni 20-dnevna dodatna zdravljenja z žveplenimi parami ter s tem nekako podprli delovanje Frowovega sredstva. Če preštejemo vsa zdravljenja v letu, pridemo do znatnega števila 54 dni. To že zelo spominja na dolgotrajno zdravljenje pršičavih družin, o katerem bomo kasneje še podrobneje govorili.

Naslanjajoč se na Rennieja, je nato Angelloz (1929) pritegnil k zatiranju pršičavosti metilsalicilat. Prevzel je Renniejevo hipotezo, po kateri pri uporabi metilsalicilata ne gre toliko za smrtonosni učinek, temveč bolj za to, da bi se pršice samice, ko lezejo iz vzdušnic in iščejo novih gostiteljic, ne mogle orientirati po vonju, ki ga izpuhtevajo čebelje vzdušnice. Močno dišeči metilsalicilat naj bi ta vonj prekril in tako otežkočil ali celo onemogočil potujoči pršici, da bi našla prve vzdušnice na oprsju čebel. Da ta domneva ne drži, je pokazal s puhalnikom Sachs (1952) v svojih poskusih o orientiranju pršic na čebelah. Pršice se niso pustile odvrniti od svoje poti k lahnim zračnim tokovom, ki se pojavljajo pri izdihavanju čebel. Od njihovih pozitivnih anemotaktičnih reakcij jih pare metilsalicilata niso odvrnile, a tudi ne močnejše pare, ki so pršice sorazmerno hitro usmrtille. Kolikor mi je znano, je metilsalicilat dandanes komaj še kje v rabi, prav tako mnoga druga sredstva, ki so se izkazala kot neprikladna, malo ali povsem neučinkovita.

Borchert (1940) in Schulz (1941) sta ugotovila, da gorčično olje, vojni plin iz prve svetovne vojne, v izredno razredčenem stanju (0,000005 odstotka) ubija pršice. Jordanu (1943) je uspelo, da je z dodatkom metilnega alkohola in uporabo stenja za izparevanje reguliral izhlapevanje gorčičnega olja in ga tako usposobil za prakso. S tem sredstvom zdravimo pršičave družine spomladi in jeseni vsakokrat približno po 3 tedne. Preizkusili smo ga leta 1949, ko smo na Bavarskem ugotovili celo vrsto primerov pršičavosti. Iz rezultata naknadne preiskave pri mrtvicah v naslednji zimi je bilo razvidno, da le v majhnem delu prizadetih čebelnjakov ni bilo najti pršice, medtem ko je v drugih bila stopnja okuženosti neznatna glede na prvo ugotovitev. Kasneje smo koncentracijo gorčičnega olja pri preparatih dvignili na 2,2 %, in napravili celo vrsto poskusov. Pokazalo se je, da sredstvo lahko brez škode uporabljamo v vsej izletni dobi, od aprila do septembra. Med drugim smo v poskusnih panjičkih v laboratoriju ugotovili, da do 24 ur stare mladice, ki so izredno sprejemljive za okužbe, niso zbolele, če smo jih združili z močno pršičavimi čebelami ob istočasnem plinjenju z gorčičnim oljem. V kontrolnih panjičkih, kjer čebel nismo plinili, pa je postalo približno 50 % mladic pršičavih. Poleg tega se je pokazalo, da pri plinjenju

³ Pomanjkljivosti Frowovega sredstva smo navedli leta 1952 v knjižici »Bolezni in škodljivci čebel« in opozorili na novejša sredstva. (Opomba prevajalca.)

pršice niso lezele iz umirajočih čebel, kar se sicer večkrat dogaja. Tudi v praksi bi pri dolgotrajnih plinjenjih z gorčičnimi pripravki lahko skozi vso izletno dobo ubijali pršice, poleg tega pa še varovali izležene mladice pred okužbami. Da bi videli, kako bi se to obneslo, smo pridobili nekaj zanesljivih in zainteresiranih čebelarjev, ki so v svojih čebelnjakih preizkusili tako trajno plinjenje. Uspehi so bili zelo zadovoljivi. Leto kasneje smo plinjenje izvedli v širokem obsegu. Pri naknadni preiskavi zimskih mrtvic (Hirschfelder, 1951), smo mogli 80 čebelnjakov proglasiti za neokužene. Med njimi je imelo samo 16 čebelarjev skupaj približno 1000 družin.

Vse to smo ugotovili na sorazmerno majhnem številu čebel, o katerih smo mogli konec koncev le po človeški presoji izreči mnenje, da niso pršičave. Dokončno sodbo o zdravstvenem stanju neke družine moremo z zanesljivostjo izreči šele potem, če preiščemo vse čebele iz panja, ki smo ga zdravili. To pa pomeni precejšnjo delovno obremenitev. Vendar smo to kljub temu dvakrat napravili. Enkrat smo preiskali 500, drugič pa skoraj 10.000 čebel iz panjev, kjer so bile poprej pršičave družine, ne da bi našli eno samo pršico (Hirschfelder, 1954).

Ti rezultati dokazujejo, da je načelno povsem možno napadene družine popolnoma osvoboditi pršic. Ne smemo pa zamolčati, da tudi pri uporabi gorčičnih preparatov kljub trajnemu plinjenju nismo vedno dosegli popolnih uspehov. Izhlapevanje gorčičnega olja je odvisno od temperature in oblike stenja. Dalje so preparati podvrženi sorazmerno naglemu kemičnemu presnavljanju (esterifikacija), zlasti če nanje delujeta svetloba in toplota. Če smo priložnostno preiskali množino gorčičnega olja v posameznih pripravkih, se je razmeroma često pokazalo, da se je količina gorčičnega olja znižala za polovico ali še več. Verjetno je tudi, da lahko čebele svoje gnezdo pred neprijetnimi parami zavarujejo in tako vplivajo na delovanje počasi izhlapevajočih sredstev. Ne glede na to se često zgodi kot pri drugih sredstvih, da odpove človek, ki vodi zdravljenje.

Vsekakor so nam in bavarskemu čebelarstvu gorčični pripravki pri zatiranju pršičavosti v preteklih letih prav dobro služili. Toda vsaj sedaj je v mnogih krajih Bavarske težko pridobiti čebelarje, da bi uporabljali novejša sredstva.

Svoboda (1952) je medtem upeljal na Čehoslovaškem sredstvo, imenovano BEF, ki je po svoji uporabi podobno gorčičnim pripravkom. Učinkoviti sestavni deli BEF niso znani in tudi nisem sredstva preizkusil.⁴

V poročilih o BEF pa prihaja do izraza svarilo, da je treba biti pri zdravljenju z njim pazljiv, ker bi sicer lahko nastala škoda pri čebelah. Uporabljamo ga po dopolnilnem jesenskem krmljenju in spomladi.

V Tunisu so iznašli Acartox, ki je prav tako neznanega sestava. Po laboratorijskih poskusih Kaeserja (1952) se zdi, da ne učinkuje na pršico tako kot novejša sredstva, o katerih bomo v nadaljnjem razpravljali.

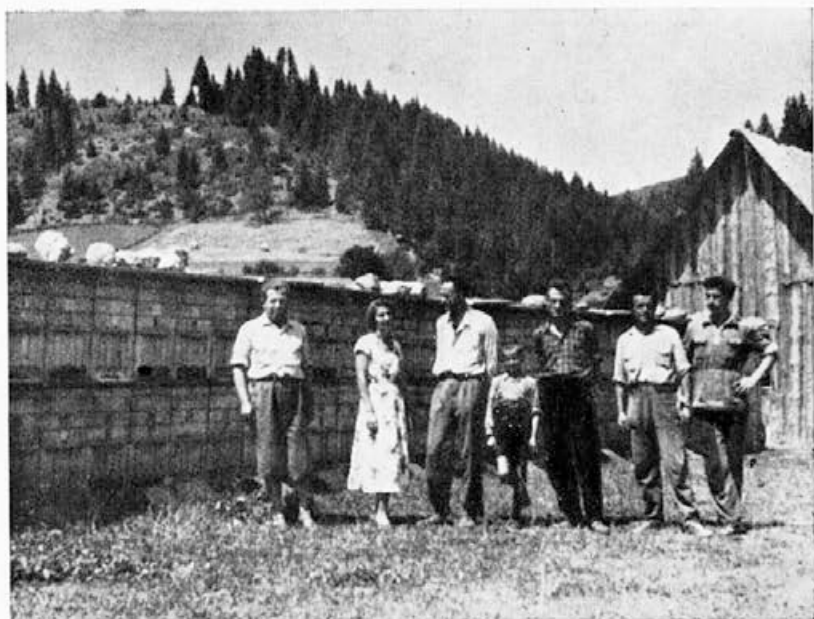
(Dalje prihodnjic)

⁴ Dr. Svoboda iz čebelarskega zavoda Dol pri Pragi je prejel za izum sredstva BEF državno nagrado 100.000 Kč. (Opomba prevajalca.)

S KEHRLEJEM PO JUGOSLAVIJI

EDI SENEGAČNIK

Zelo smo se začudili, ko smo prišli k nekemu čebelarju in opazili v vrsti sredi njegovih stožčastih košev posteljo. Pred dnevi so namreč možu ukradli nekaj družin in sedaj jih je tako varoval. Prav posrečena zamisel! Kehrle se je od srca nasmejal, mi pa tudi, ko nam je čebelar razlagal svojo odločitev. Panji so bili kakor drugod do kraja polni, matice pa nič kako lepe! Takih zares še nisem videl. Zanimivo je, da so bile velike in imele na hrbtu nekako črno podolgovato progo, podobno kakor jo ima modras, na spodnji

Čebelar Bečiragić (tretji od leve) iz Rožaja v Črni gori
s svojimi pomočniki

trebušni strani pa so bile prav tako zlato rumene ko naše. Po barvi so zelo podobne kranjskim, tako da na prvi pogled sploh ni bistvene razlike. Pregledali smo več izrojencev in našli izredno lepe primerke. Toda čebelar ni hotel prav nič slišati o tem, da bi jih podaril, kot so to storili ostali. Sele potem, ko sem Kehrleju namignil, da bi bilo dobro, če bi odprl možnjo in dal ubogemu možu kak tisočak, se je začel mehčati. Za vsako matico smo mu odšteli tisočak, tako da je bi nazadnje še vesel. Zdaj smo imeli že kar lepo zbirko matic, ki jih je dal Kehrle takoj v posebne razpošiljalne matičnice. Drugi dan jih je poslal Tihomir Jevtić iz Beograda v Anglijo, kamor so prispele vse žive in zdrave.

Težko smo se ločili od teh dobrih ljudi, ki se jih kultura še ni prav nič dotaknila niti z dobre niti s slabe strani. Ostali so na svoji zemlji, srečni in

zadovoljni v svoji preprostosti. Niso nam dovolili, da bi odšli. Hoteli so zaklati jagnje, da bi nas pogostili. Mi pa smo morali hiteti, kajti delal se je že mrak in ponoči bi ne mogli voziti po travnikih brez poti. Mahali smo ljudem v slovo, meni pa je bilo kar nekam tesno pri srcu, ker smo morali tako hitro od njih.

Naš obisk v Sjenici je bil s tem končan. Zapustili smo jo dobre volje v zavesti, da naša dolga in naporna pot ni bila zaman. Kehrla se je veselo smehljaj in izjavljaj, da je našel, kar je iskal. Svojega cilja pa kljub uspehu v Sjenici še nismo dosegli. Hoteli smo si ogledati še čebele v Črni gori in v Primorju. Zato smo se drugo jutro navsezgodaj poslovili od Sjenice in

Čebelar Bečiragić s svojimi otroki in sorodniki.
Druga z desne je Marija Kehrla

se odpeljali preko Novega Pazarja v Črno goro, kjer smo nameravali v Titogradu prenočiti.

V Rožaju v Črni gori nas je nadvse gostoljubno sprejel tamošnji napredni čebelar Bečiragić. Razkazal nam je čebelarsko postajo tamkajšnje čebelarske zadruge in svoje čebele. Čebelari v AŽ-panjih večje mere, v tako imenovanih locovkah. Dosegel je sijajne uspehe, saj prevažajo čebele celo v Primorje na kaduljo. Preko Ivangrada in Adrijevice smo prispeli zvečer v Titograd. Dolga vožnja iz Sjenice je bila naporna, toda uživali smo, ko smo gledali čudovite vrhove črnogorskih planin in Prokletij. V Titogradu nas je sprejel znani črnogorski čebelarski organizator Filip Koprivica, ki se je ravno pripravljajl za pot na čebelarski kongres na Dunaj. Dal nam je

navodila, kaj naj si vse ogledamo v okolici Titograda. Res smo drugo jutro obiskali Danilovgrad in dobili tu eno matico. Kehrle pa je bil silno truden od naporne vožnje prejšnjega dne; pokazal mi je roke, ki so bile vse žuljave od volana. Zasmilil se mi je in sočustvoval sem z njim, pa mi je na moje tolažilne besede takole rekel:

»No, ljudje niti ne vedo, koliko je treba na takih potovanjih pretrpeti. Čebelarji po svetu, ki bero moje članke, si sploh ne predstavljajo, kaj mora brat Adam vse prestati, da bo nekoč našel najboljše čebelje plemo.« Potolažil sem ga, da človek ne postane slaven kar tako na hitro roko in podkrepil svojo trditev z latinskim pregovorom: *Per aspera ad astra*.

Srbski čebelarji iz neke vasi blizu Sjenice.

V sredini na levi poleg Kehrleja urednik lista Napredno pčelarstvo Tihomir Jevtić

Odločil se je, da odidemo čimprej iz Titograda, kajti ni se splačalo voziti po 20 ali celo 30 km daleč za eno samo matico. Zato smo se odpravili takoj preko Reke Crnojevića na Cetinje. Tu smo povsod opazili ogromno kadulje, prav tako ko v okolici Titograda. Da bi dobili kako matico tudi iz teh krajev, smo odšli v gorsko vas Bjeloši, ki leži pod Lovčenom. Dal nam jo je čebelar Petar Šofranac iz Reke Crnojevića. Imel je zadružne čebele na paši na več mestih. Zdaj jih je pripeljal v višine, da bi izkoristil pašo na pozni kadulji. Velika suša pa jo je uničila in čebele so živele le še od zalog. Zahvalili smo se prijaznemu možu in odbrzeli preko Kotora proti Dubrovniku, kamor smo prišli zvečer. Ko smo se vozili proti Kotoru, smo ob poti opazili mnogo grmičkov rdečih granatnih jabolk. Gosta sta se

ustavila in jih utrgala nekaj za spomin. Vsa vegetacija je zaradi suše skoraj popolnoma zakrnela. Zajbelj smo komaj še ločili od sivega kamna, na katerem je rasel. Po naporni vožnji po pravcati kamniti puščavi smo zagledali pod seboj naenkrat Kotor in njegov zaliv. Pogled nanj nam je skoraj zaprl sapo. Morali smo se ustaviti in občudovati ta del naše zemlje, za katerega je Bernard Shaw dejal, da je najlepši kotiček sveta. Po neštetihih serpentinah smo se spustili s hriba v mestece, ki je tako čudovito ležalo med morjem in gorami. Kamorkoli smo se ozrli, povsod je bil drugačen razgled. V morskih valovih so se poigravale sence obalnih hiš, cerkvice in oleandrov, v ozadju pa so se odražale od modrega neba visoke kolise sivega kamna. Cesta je peljala tik ob obali in pogled na vso to krasoto je moral vsakogar prevzeti.

Po dolgem potovanju smo prišli v Dubrovnik in bili smo spet v stiku s kulturo in modernim svetom. Gosta sta strme občudovala ta prelestni biser ob našem Jadranu, jaz pa sem jo mahnil kar v kopališče, da se po tako naporni vožnji osvežim. Čebele nas v tem mestu in okolici niso več zanimale, ker prihajajo semkaj na pašo čebelarji od vsepovsod. Zato smo drugo jutro navsezgodaj zapustili mesto, da bi še isti dan preko Metkovića in Vrgorca dosegli Sinj. Pot je bila izredno dolga. Kehrleju pa se je mudilo, kajti hotel je biti pravočasno na Dunaju. Postajal je nervozen in silno nestrpen. Zato smo si le bežno ogledali krasote ob sinjem Jadranu, v bližini Metkovića pa obsežna kaduljeva pasišča, ki segajo v nedogled. Za hip smo se ustavili in motrili prostrana skalnata pobočja, vsa zarasla s to medovito rastlino. Po dobrih cestah smo hiteli z brzino 60 ali še več kilometrov na uro ter se po nasvetu agronoma inženirja Rubića ustavili v Zagvozdu v Dalmatinskem Primorju pri znanem čebelarju, župniku Marku Perići. Sivolas mož nas je gostoljubno sprejel in bilo mu je žal, da ni imel čebel doma. Imel jih je na paši nekje v planinah, mi pa do njih nismo mogli. Obljubil nam je, da pošlje dve matici za nami v Ljubljano. Vrnili smo se v Sinj, kjer so se pravkar pripravljali na srednjeveško igro »alko«. Tu smo prenočili in si dali očistiti vozilo. Nikdar ne bom pozabil prijaznih mehanikov, ki so imeli dve uri opravka z avtom, a nam niso hoteli prav nič računati, niti vzeti nagrade, češ da takim ljudem, ki pridejo celo iz Anglije raziskovat naše čebele, ne računajo prav nič. Eden izmed mehanikov je bil čebelar, ki je že čul za Kehrlejevo ime, in prav gotovo je on pripomogel k temu. Drugo jutro smo hiteli preko Knina in Gračaca v Gospić, kjer smo se odpočili in potem nadaljevali pot proti Ljubljani. Ustavili smo se za nekaj ur še v Opatiji. Gostoma je bilo moderno in ljubko obmorsko mestece zelo všeč. Popoldne smo se odpravili proti Ljubljani. Ko smo že blizu Vrhnike zagledali ljubljansko kotlino in hribočke ter cerkvice na njih, je Kehrle ustavil voz in vzkliknil: »Da, to je res lepa dežela!«

V Ljubljani sta se gosta odpočila, nakar smo drugo jutro odpotovali za slovo še v Logarsko dolino. Bil je lep poletni dan. Vrhovi Kamniških planin so se svetili v soncu in čudovit je bil pogled nanje, ko smo pri sestrah Logarjevih počivali in obujali spomine na potovanje v daljno Sjenico. Pa naj za konec objavim še nekaj besed, ki jih je napisala Marija Kehrle v svojem potopisu:

»Odšli smo v Logarsko dolino, v tiho dolinico nekje na koncu sveta! Srčno rada bi še enkrat obiskala ta blaženi kotiček slovenske zemlje. Na

povratku smo na predlog tajnika Kopitarja obiskali župnika Janeza Dežmana, ki je znan čebelar v Skaručni. Kratko urico, ki smo jo prebili pri tem gostoljubnem čebelarju, lahko štejem med najlepše trenutke, ki smo jih preživeli v Jugoslaviji.

Prihodnje jutro smo zapustili gostoljubno deželo in preko Ljubeljskega prelaza prešli v Avstrijo ter odpotovali na Dunaj. V Ljubljani smo vzeli s seboj urednika Rojca. Zvečer smo bili že na Dunaju in prijazno stiskali roke mnogim našim znancem, ki smo jih bili srečali na poti, pa so prišli zdaj na kongres.

Rada bi se ob koncu zahvalila vsem, ki so omogočili to potovanje in nas povsod tako ljubeznjivo sprejeli. Predvsem pa seveda Zvezi čebelarških društev Slovenije, ki nam je pri tem tako velikodušno pomagala.◀

(Koniec)

ČEBELARSKA NAVODILA

EFER

Kakor druga leta, tako tudi letos ni izpolnila ajda naših upov; le matica je še poslednjič sate dobro zaleгла, sedaj pa tudi njena vnema ponehujе. Za lep spomladanski razvoj družin nam jamči obilica mladic, izleženih avgusta in septembra, a seveda nič manj sposobnost matic. Če imaš v kakem panju tako, o kateri veš, da ne bo prestala zime, jo izmenjaj! Odvzemi jo, po preteku kakih štirih ur pa dodaj mlado v matičnici, iz katere jo izpusti šele naslednjega dne (po 24 urah!).

Gotovo si odpeljal čebele pravočasno z ajdove paše in se s tem izognil nevarnemu ropanju. Sedaj jih pusti pri miru kak teden, da se popolnoma umirijo. Žrela pa imej še vedno nekoliko priprta, dokler se ne razgubi duh po ajdovcu. Z zazimljenjem začni v zadnji tretjini septembra, toda vse opravi v panjih zgodaj zjutraj, ko čebele še niso živahne. Ako začno pritiskati zadaj v panje, takoj prenehaj z delom!

Pri tem zadnjem letošnjem pregledu se boš pozanimal za moč družine, količino hrane in položaj gnezda.

Družina mora obsedati vsaj 7 satov. Ulice med njimi morajo biti natlačene s čebelami. Kasneje, ko se bodo stiskale v gručo, ne bodo več obsedale toliko satov.

Zazimi raje manjše število družin, toda te močne in dobro založene, kajti le od takih lahko pričakuješ koristi v prihodnjem letu. Slabiči kaj radi padejo že sredi zime, če jo pa prežive, se navadno vse leto ne opomorejo. Tudi porabijo majhne družine v velikih panjih več hrane. Edino pametno je, da jih združiš, čeprav je za to sedaj že malo kasno. Mnogo boljše je združevanje pred ajdovo pašo, kajti potem si družine lahko še pravočasno uredi zimsko gnezdo; vendar je manj škode s kasnim združevanjem kot pa s prezimovanjem šibkih družin.

Letos boš zazimoval nekoliko drugače kot druga leta, saj je menda ni družine, ki bi ne imele tudi v plodišču hojevega medu. Na tem medu pa čebele slabo prezimujejo, deloma zato, ker so v njem njihovem organizmu

škodljive snovi, deloma zato, ker se hitro trdi. Poberi torej iz plodišč vse sate, ki niso zaleženi, a kolikor toliko zaneseni s hojcevcem. Kasneje jih boš iztočil, med prodal, za izkupiček pa kupil sladkor in z njim dopital družine. Izločene medene sate boš seveda nadomestil s praznimi iz medišča. Pri tem premeščanju pa pazi, da ne napraviš prevelike zmede v plodišču! Gnezdo, t. j. zimska gruča, naj bo v sredini panja. Če je pri kraju, ga prestavi na sredo za sat, dva, krajne sate pa prenesi na drugo, izpraznjeno stran! Ako tvorita dve sosednji družini skupno zimsko gručo, tako da se medsebojno grejeta, ter ima ena gnezdo na desni, druga pa na levi, temu ne nasprotuj! Upoštevaj ta nagib čebel in popravlaj le tam, kjer je to nujno potrebno.

Prav je, da hkrati izločiš tudi vse neuporabne, tako ali tako pokvarjene sate iz medišča, kajti ti sati bi drugače prišli naslednje leto pri prestavljanju zopet v plodišče. Prazne sate pusti v mediščih, dokler se čebele iz njih ne umaknejo; prezgodaj shranjeno satje rade napadejo večje.

Nekaj dni po teh opravilih, ko se čebele zopet umirijo, dodane pa sprijaznijo z domačimi, začni pokladati sladkorno raztopino! Dopolnitev zimske zaloge računaj po dodanem suhem sladkorju, ne pa po raztopini. Za zimo rabijo čebele najmanj 12 kg hrane. Bolje je, da jim je daš nekaj več, n. pr. 14 kg. V zadregi lahko znižaš zalogo na 10 kg, bodi pa pripravljen, da boš moral spomladi krmiti, vprašanje pa je, če bo to tedaj mogoče.

Sladkor najlažje raztopiš, če ga streseš v vročo vodo. Pri najprimernejšem razmerju za zimsko pitanje 1 kg sladkorja na 7 dl vode pride na vsak liter sladkorne raztopine 80 dkg sladkorja. Pokladaj mlačno raztopino samo zvečer, le ob deževnem vremenu tudi čez dan! Pomni, da morajo čebele sladkorno raztopino še predelati, izpariti vodo, kar je je odveč, spraviti na primerno mesto in pokriti, da se ne pokvari. Vsaki družini daj naenkrat vsaj liter raztopine, če pa rade prijemajo, še več. Pokladaj neprekinjeno vsak dan, kajti daljši presledki bi učinkovali kot dražilno pitanje, matica bi začela zalegati in panj bi bil dolgo nemiren. Krmí vse družine hkrati, zato pa si preskrbi pravočasno zadostno število pitalnikov! Klaje ne polivaj, pred jutranjim izletom odstrani pitalnike, jih temeljito očisti, vse madeže, nastale pri prelivanju hrane, pa pobriši z mokro cunjjo! Po končanem krmiljenju ne vznemirjaj več družin z dodajanjem čebel ali izmenjavo matic, ker so postale bojevite in nedostopne do tujih gostov. Tudi gnezd jim sedaj več ne razdiraj!

Kranjičev ne podiraj prej, dokler ni poležena vsa zalega. Ne žveplaj jih, pač pa porabi suhe čebele sam ali pomagaj z njimi sosedu čebelarju!

Vsa ta opravila dokončaj do začetka, najkasneje do srede oktobra! Pravočasno popitan sladkor predelajo še starejše čebele, ki so oslabele od jesenske paše in ne bi dočakale nove pomladi. Pri kasnejšem pokladanju v oktobru ali celo v novembru pa se udeležujejo tudi mlajše čebele, ki zaradi tega napora težko prestanejo daljšo zimo. S presnavljanjem sladkorne raztopine se izrablja njih organizem, s tem pa tudi zmanjšuje odpornost proti zimskim neprilikam. Čebele žive tem dlje, čim bolj mirujejo. Posledica prepoznega krmiljenja je obilica mrtvic. Tega odmiranja seveda ne opaziš v ugodnih zimah, ko čebele zgodaj izletavajo in oslABLJENE ostajajo zunaj panjev. To je tudi eden glavnih vzrokov spomladanske oslabe-

losti družin. Zazimi torej neizrabljene čebele, da bodo imeli panji spomladi dovolj krepkih delavk.

Oktober je za čebele tako rekoč že čas počitka. Do mraza ne nadleguj več družin! Opazuj jih le še pri žrelih! Čebele paberkujejo ob lepih dnevih na redkih jesenskih cvetkah, kot so n. pr. astre, krizanteme, helenij, bršljan, stikajo pa prerade tudi okoli žrel drugih panjev. Zoži žrela, da se lahko prerineta skozi kvečjemu dve čebeli! Zožena žrela odpri, ko nehajo čebele izletavati, takoj pa jih zopet pripri, kakor hitro se ozračje toliko ogreje, da začno stikati okoli tujih panjev. Še v novembru se lahko pojavi prikrito ropanje in kaj urno lahko izpraznijo premetene tihotapke kakemu manj živalnemu panju vse stranske sate, ne da bi se ta količkaj branil.

Ker se na kovinskih delih v panjih nabirajo pozimi vodni hlapi, bo dobro, če izmenjaš matično rešetko z lesonitno ploščo. Zimsko bivališče čebel mora biti suho, toplo in zračno. Žrela naj bodo odprta, zobčaste kovinske zapornice naj branijo dostop v panje le rovkam, ne pa zraku. Pod satje položi lepenko ali lesonitno ploščo! Obe naj bosta pri žrelu izrezani, da ga ne zapreta, če se zaradi vlage izbočita. Če hočeš zvedeti, kako je treba prezimovati v medišču, prečitaj mesečna navodila v lanskem Slovenskem čebelarju!

Poslednje čebelarjevo opravilo je paženje panjev. Sklade panjev za- paži že sedaj ob strani, na vrhu in spodaj, notranja odeja pa pride vanje šele z nastopom mraza. Prezgodnja topla odeja spodbudi matico, da začne po malem zalegati, in nemir, ki nastaja zaradi zalege, se vleče skozi vso zimo. Čebele se morajo nekako privaditi na zimski mráz; zato jih ne odevaj prej, dokler se ne pojavijo prve slane. Ob hujšem mrazu se zberejo čebele v zimsko gručo, s tem pa odlašajo, če so pretoplo odete. Nenaden mráz jim zbiranje prepreči, osamljene in razkropljene pa otrpnejo in pomro, čeprav imajo dovolj medu. Reši jih le dovolj gorko vreme, če nastopi v prav kratkem času.

Navsezadnje zadelaš še reže med panji spredaj in zadaj s papirjem, da ti prepah ne bo hladil panjevih sten. Medišča izprazni, rešetke pokrij z deščicami, na rešetke naloži v plasteh časopisni papir, pa tudi okenca prekrij z njim! Šele kasneje, ob hujšem mrazu, ko se giblje temperatura tudi poldnevi okoli ledišča, pridejo na vrsto slamnice in druga odeja. V splošnem se pa ravnaj po vremenu: čim topleje je, tem kasneje paži! Raje pozneje kot prezgodaj!

Prazne panje očisti in jim zamaši žrela! Preglej orodje, ga osnaži in odberi tisto, ki je potrebno popravila!

Satje shrani v omarah ali v dobro zaprtih zabojih, toda ne v toplem in zato hlem prostoru! Med sate vloži časopisni papir, da ga bo varoval pred večšami. Belo satje, ki se ga večše nerade lotijo, hrani ločeno od rjavega! Zveplanje satja uniči črve, jajčec pa ne.

Če obnožinskih satov ne moreš pustiti v panjih, potresi cvetni prah s sladkorno moko, da ga obvaruješ pred plesnobo. Spomladi jih zamenjaj s praznimi sati pri posameznih družinah!

Za sajenje mladih drevesc in grmičevja je sedaj najprikladnejši čas. Razume se, da boš posadil take, ki bodo koristile tudi čebelam.

POROČILO ZA JULIJ IN AVGUST

Julij: Prva dekada v juliju je bila nenavadno vroča, saj so se maksimalne dnevne temperature proti njenemu koncu gibale med 36 in 40° C. Padavin pravzaprav ni bilo, le nazadnje je bilo nekaj neurij. V drugi dekadi je bilo vreme hladno, nestanovitno, večinoma deževno in ponekod vetrovno. V alpskem svetu je bilo v drugi dekadi zabeleženih precej neviht. Tudi v tretji dekadi je bilo vreme nestalno. Najmočnejše padavine so bile v začetku in proti koncu tretje dekade, ko so dosegle Slovenijo zelo hladne zračne gmote. Tedaj je po gorah do 1600 m snežilo. Zadnje dni v mesecu juliju se je vreme zopet zboljšalo.

Mirno in vroče vreme v prvi dekadi je čebelam omogočilo, da so pridno brale na hoji in smreki. Kot nam kaže razpredelnica, so bili ponekod (Žerovnica, Krka-Stična, Lovrenc na Pohorju, Ribnica na Pohorju) donosi precej visoki. O zelo dobrem medenju hoje poroča opazovalec iz Selnice ob Dravi. V prvi dekadi so brale čebele še na kostanju, lipovcu in glavinecu. Opazovalec iz Krke pri Stični pa je ugotovil mano na leski in hrastu.

Zaradi stalnih nalivov in hladnega vremena, ki je trajalo skoraj vso drugo in tretjo dekada, so izdatna medenja prenehala. Kolikor je čebelam vreme dopuščalo, so brale na otavi, bučah in rumeni detelji. Opazovalec iz Selnice ob Dravi trdi, da je hoja medila ves mesec in da so družine zato precej oslabele. V severovzhodni Sloveniji pa so bile pašne razmere mnogo slabše. Vročina in suša sta čebele precej prizadeli, tako da so komaj nabrale za sproti. V času stalnega deževja v drugi polovici mesca pa še tega niso dobile. Kljub temu, da je bilo žito letos prej požeto kot lani, ni bila setev ajde nič bolj zgodnja, ker jo je oviralo deževje.

O rojih je bilo zelo malo slišati.

Avгust: Dokaj stanovitno vreme v zadnjih dneh mesca julija se je nadaljevalo tudi v prvi dekadi mesca avgusta. Padavin v večjem delu Slovenije ni bilo in tudi temperature so bile normalne. V prvi polovici druge dekade je še prevladovalo lepo in sončno vreme, za tem pa je skoraj vsak dan deževalo. Za tretjo dekada so značilne pogostne nevihte. Temperature so bile pod povprečkom; predvsem zadnje dni je bilo precej hladno in je v višjih legah (Kofce) zapadel tudi sneg.

V prvi dekadi so čebele brale ponekod (Breg-Tržič, Žerovnica, Selnica ob Dravi) še na hoji. V Dražgošah je medila smreka in le deloma jelka. Smreka je kasneje v višinah izpod 1000 m zaradi suhih vetrov prenehala izločati mano. Tudi Trnovski gozd, kot poroča opazovalec iz Bilj pri Renčah, je mnogo obetal, vendar zaradi muhastega vremena ni bilo zaželenega uspeha.

Sredi druge dekade se je pričela ponekod (Ptujsko polje, Lovrenc na Dravskem polju, Krka-Stična, Novo mesto) ajdova paša. Ajda je lepo cvetela, vendar so bili donosi vsaj v avgustu malenkostni. Medenje sta ovirala dež in nočni hlad.

Kraj opazovalnice	Donos ali poraba v			Skupno pridobil ali porabil dkg	Srednja mesečna toplina	Dnevi			Sončni sij v urah
	I.	II.	III.			izletni	deževni	s snegom	
	mesečni tretjini dkg								
Breg—Tržič	+ 70	— 60	+ 370	+1090	+17,2	26	13	—	219
	+1290	— 50	+ 70	+1310	+17,1	31	14	—	198
Dražgoše—Škofja Loka	+ 240	— 130	— 180	— 70	+16,3	25	10	—	157
	+ 750	— 10	— 140	+ 580	+14,9	27	6	—	157
Žerovnica—Postojna	+1755	+ 170	+ 140	+2045	—	29	14	—	244
	+1725	+ 700	— 190	+2235	—	30	6	—	234
Krka—Stična	+1095	— 180	—	+ 915	—	28	14	—	226
	+ 320	+ 320	+ 85	+ 725	—	31	5	—	128
Novo mesto	+ 640	— 220	— 105	+ 315	+11,0	29	11	—	265
	+ 100	+ 100	+ 150	+ 330	+18,4	30	8	—	230
Sv. Lovrenc na Pohorju	+1595	+ 280	+ 505	+2180	+20,0	28	11	—	241
	+ 925	+ 265	— 135	+1055	+18,1	28	9	—	229
Sv. Lovrenc na Drav. p.	+ 560	— 150	— 115	+ 295	+19,7	28	9	—	272
	+ 280	+ 250	+ 320	+ 850	+17,0	30	9	—	245
Dobova—Krško	+ 220	— 135	— 15	+ 70	+19,0	30	12	—	—
	+ 110	+ 90	— 30	+ 230	+21,0	31	7	—	—
Rogatec	+ 990	+ 80	— 180	+ 890	+21,0	31	10	—	195
	+ 360	—	—	+ 360	+18,5	31	9	—	179
Ribnica na Pohorju	+1280	+ 450	+ 820	+2550	—	27	12	—	263
Cezanjevci—Ljutomer	+ 30	— 170	— 160	— 300	+20,3	28	16	—	153
	+ 200	+ 130	— 70	+ 260	+17,6	29	12	—	153
Pristava—Ljutomer	— 140	— 140	— 260	— 540	—	27	14	—	184
	+ 55	+ 205	— 35	+ 225	—	29	7	—	236
Bučkoveci—Ljutomer	— 85	— 35	— 75	— 195	+21,0	27	12	—	278
	— 10	—	+ 30	— 40	+17,7	29	7	—	315
Prosenjakovci—M. Sobota	+ 180	— 320	— 400	— 540	+19,7	29	13	—	183
	+ 180	+ 200	— 30	+ 250	+17,0	30	7	—	297
Lendava	—	—	—	—	—	28	14	—	217
	—	—	—	—	—	27	11	—	207
Selnica ob Dravi	+1460	— 80	+ 340	+1720	+19,6	30	13	—	268
Dragatuš—Črnomelj	+1310	— 320	— 160	+ 830	—	16	10	—	—
	+ 155	+ 90	— 160	+ 85	—	15	4	—	—
Logatec	+3410	— 40	— 210	+3160	+17,0	30	25	—	292
	+ 750	+ 180	+ 190	+1100	+15,3	31	11	—	270
Bilje—Renče	—	—	—	—	+23,2	30	7	—	304
	—	—	—	—	+21,1	31	3	—	299
Vrdnik-Mosl. Gračanica	+ 260	— 70	+ 80	+ 270	+21,0	29	9	—	302
	+ 335	+ 380	— 30	+ 900	+19,3	31	10	—	296
Ljubljana	—	—	—	—	+19,8	—	10	—	242
	—	—	—	—	+17,9	—	13	—	—
Povprečki	—	—	—	+815,8	+19,0	27,7	12,4	—	236,8
	—	—	—	+633,4	+17,9	28,9	8,3	—	233,6

VALENTIN NOC

Dne 10. novembra 1956 je bil pust, meglen jenski dan. Na pokopališču v Skofji Loki se je zbrala množica ljudi, največ čebelarjev, da se za vedno poslovje od svojega tovariša, društvenega blagajnika in tajnika Valentina Noča. Nagrobni govor je imel

prof. Rožman iz Ljubljane. — Rajni Noč je bil rojen 14. februarja 1898 kot sin železniškega čuvaja. Izučil se je krojaštva, a ga ni nikoli opravljal. Kot 18-letni mladenič je moral oditi na vojno. Po vojni je bil nekaj časa zaposlen kot lesni delavec. Kmalu je začel čebelariti in se ves predal svojim čebelam. Bil je vnet prevoznik. S čebelami je preromal menda skoro vsa pasišča Jugoslavije. Udeležil se je marsikatero čebelarske in kmetijske razstave doma in celo v tujini. Za razstavljeno blago je nabral lepo število kolajin in diplom.

Ukvarjal se je tudi s čebelarsko trgovino. Razpošiljal je plemenjake, roje in zlasti matice v razne države Evrope. Med okupacijo je nesebično oskrboval zapuščene čebele, ne da bi vprašal, čigave so. Marsikateri čebelar se mora le njemu zahvaliti, da še danes čebelari.

Zadnja leta je čebelaril v Bosni in Hercegovini. Zla usoda pa je hotela, da je prišel ob vse čebele in tudi ob zdravje. Čebelarstvo bi bil zopet obnovil, a zdravja ni več mogel. Ostal je fant do smrti in reven, kot je prišel na svet, ga je tudi zapustil.

Virmašan

MARTIN PERC

V minulem letu 1956 nam je iztrgala smrt iz naših vrst najstarejšega člana čebelarske organizacije tovariša Martina Perca iz Celja. Njegov pogreb je bil dne 5. aprila 1956 na celjskem pokopališču.

Martin Perc je bil rojen leta 1883 v Imlanski gorici pri Podčetrtku in se je zgodaj preselil v Celje skupno s starši. Na Babnem pri Celju je kupil malo kočarijo. Zaposlen je bil kot uradnik in

pozneje kot knjigovodja pri mlinskem podjetju Petra Majdiča.

Imenovani je bil v Celju splošno znana osebnost, ne toliko kot čebelar, temveč kot zbiralec starin, predvsem stare čebelarske literature. Najdemo ga v seznamu razstavljalcev že na jubilejni razstavi Slovenskega čebelarskega društva za Spodnjo Štajersko, ki je bila v jeseni leta 1912 na Lanovžu pri Celju. Bil je poseben častilec našega slavnega čebelarskega učitelja Antona Janše. V vnemi za staro čebelarsko literaturo se je napolil ob 200-letnici Janševega rojstva celo na Dunaj k Janševim sorodnikom. Leta 1925 je izdal brošuro o Janši v nemškem jeziku, v kateri je posebno poudarjal njegovo slovensko pokolenje.

Osebnost zelo skromen si je s svojo pridnostjo in podjetnostjo pridobil kar čedno premoženje. Večer svojega življenja je preživel v krogu družine ob vznožju Jožefovega hriba v Celju. Celjski čebelarji ga bomo ohranili v trajnem spominu.

Jože Gaberšek

BLAZ ZUPAN

Smrt ne prizanaša nikomur in tako izpadajo tudi iz naših vrst tovariši, ki jih bomo težko pogrešali pri svojem delu.

Po dolgotrajni in mučni bolezni se je dne 31. maja 1956 preselil v večnost član in nekdanji odbornik naše čebelarske organizacije, tovariš Blaž Zupan z Jesenic.

Rodil se je v Vrbi pri Zirovnici dne 24. marca leta 1884, a se je že v rani mladosti preselil na Jesenice, kjer je dobil službo v železarni kot ključavničar. Svojo prvo življenjsko družico si je izbral iz znane Romavhove družine na Jesenicah in obenem začel čebelariti s svojim tastom. Kasneje je mnogo tvegalo s čebelami. Čebelarjenju je ostal zvest preko 40 let, dokler ga huda bolezen ni začela pri tem ovirati. Čebelarji jeseniške Čebelarske družine bomo pokojnega Zupana obdržali v prijetnem spominu.

Čebelarska družina
na Jesenicah

Zaščitni lepljivi pasovi proti škodljivemu mrčesu so iznajdba čebel. Že v sivi pradavnini, ko ni človek še ničesar vedel o fitosaniteti, so jih uporabljale prtljkave čebele, ki žive v vzhodni Indiji. Te nekoliko oddaljene sorodnice naših lahko-krilk gnezdiijo na drevju, kjer obešajo na veje en sam, razmeroma majhen sat srčaste oblike. Da pa se ubranijo mravelj, ki jih privablja vonj po medu, namažejo vejo, na kateri visi sat, pred njim in za njim okrog in okrog z neko lepljivo snovjo. Ob teh pasovih se neprestano združujejo nalašč za to določene stražarice, ki pazijo, da se lep ne posuši.

Čebele v človeški lobanji. Grški zgodovinar Herodot, ki je živel od leta 484 do 425 pred našim štetjem, je prepotoval vso Perzijo, pokrajine ob Črnem morju in Egipt do Elefantine. Na potovanjih je zbiral snov za svoje delo. V mestu Amatusu je našel čebele v človeški lobanji, kar je vzbudilo njegovo pozornost. Zato se je za stvar zanimal ter jo v 14. poglavju svoje pete knjige takole opisal: »Onesilu so Amatusijci, ker jih je oblegal, odrezali glavo in jo vzeli s seboj v Amatus. Tam so jo obesili nad mestna vrata. Ko je glava tako visela in je bila že votla, se je naselil v njej roj čebel ter jo napolnil s satovjem. Amatusijci so se zaradi tega obrnili do preročišča ter prejeli ukaz, naj glavo snamejo in pokopljejo. Onesila pa povzdignejo na oltar ter mu vsako leto darujejo. Če bodo tako ravnali, bodo imeli obilno korist. Amatusijci so se zvesto držali naročila še do mojih dni.«

Državna podpora čebelarstvu v Zapadni Nemčiji. V letošnji pomladi so imeli čebelarji v Zapadni Nemčiji zaradi neugodnih vremenskih razmer prav take težave, kakor so jih imeli drugod po Evropi in tudi pri nas. Zato se je »Nemška čebelarska zveza« obrnila na zvezno vlado za podporo. Kljub temu, da je podpiranje čebelarstva naloga nemških deželnih vlad, je zvišala zvezna vlada državno podporo od prejšnjih 50.000 M, na 500.000, razen tega pa dodelila čebelarjem po novem proračunu na panj 10 kilogramov neobdavnega čistega sladkorja namesto prejšnjih 7,5 kg — vse to

zaradi velike posredne koristi, ki jo dajejo čebele celotnemu poljedelstvu in narodnemu gospodarstvu.

O medenju maline. Prof. dr. R. Beutler z univerze v Monakovem je pred leti natančno preiskala razne cvetove ter dognala, koliko je v njih nektarja in v nektarju sladkorja. Prvo mesto je v tem pogledu takrat zavzela malina. Koncentracija sladkorja pri njej sicer ni bila tako velika kakor pri glavinecu, vredniku in drugih rastlinah, ki dobro medijo, toda malinov cvet izloči v 24 urah 7,6 mg nektarja, to se pravi, mnogo več kakor druge cvetlice. In ravno zato zavzema med medovitimi rastlinami prvo mesto. Ugotovila pa je hkrati, da ne medijo vse vrste malin enako dobro.

Malina je tudi sicer zelo koristna rastlina, ker nam daje dragoceni malinov sok. Zato bi bilo prav, če bi jo pri nas še bolj gojili in če bi se zanjo zavzeli posebno čebelarji.

S. R.

Majniška bolezen. V neverjetno velikem obsegu se je ta bolezen pojavila pri mojih čebelah v letošnjem maju. Skozi ves mesec sem vsak dan opazoval po 50 in tudi več čebel, ki so lazile po tleh in se niso mogle dvigniti. Med temi je bilo nekaj pašnih čebel, večinoma pa mladice, ki še niso izletavale na pašo. Ker to obnašanje ni prenehalo, sem vzorec sumljivih čebel poslal v Ljubljano na pregled.

V zelo velikih skrbih sem pričakoval bakteriološkega izvida iz Ljubljane. Bil sem pripravljen že na najhujše, tudi na ogenj in žveplo, ki sta po mojem mnenju najradikalnejši sredstvi za preprečevanje razširjanja čebeljih bolezní. Izvid sem kaj kmalu dobil. Zelo sem se razveselil poročila dr. Leona Kocjana, da so bile čebele natančno preiskane in da so našli pri njih samo majniško bolezen. Po nekaj deževnih dneh ob koncu maja je opisana nadloga iz mojega čebelnjaka izginila. Zanimivo je, da je ta pojav ravno v letošnji neugodni pomladi prišel do takšnega izraza. Vprašujem pa se, na katerih strupenih rožah so čebele brale, da so obolele za to boleznijo.

Franjo Vrčko

Zagatenje blatnikov, ki je značilno za majniško bolezen, se je pojavljalo letos še v avgustu, ko je že medenju hoje ponehavalo. Najti je bilo predvsem mlade čebele, ki so z močno nabrekliimi zadki zglobljeno lazile po dnu in bradah panjev ali padale s satov na tla. Če je pri padcu kaka taka čebela obležala na hrbtu, se ni mogla obrniti in je neboljano migala z nožicami. Nekaj teh revic sem umoril in jim potegnil črevesje iz zadka. Pri vseh sem našel blatnike natlačene s kašnatno obnožino, medtem ko je bilo srednje črevo vsaj na videz normalno. Tudi bakteriološki zavod ni mogel ugotoviti pri njih znakov kake posebne kužne bolezni. Vse tako kaže, da je v tem primeru zagatenje blatnikov posledica zastrupljenja z mano. Kakor so ugotovili ruski znanstveniki, so v mani neke, do sedaj še neraziskane snovi, ki razkrajajo stene srednjega črevesja in povzročajo odstop sluznice. Zarad tega trpi prebava, kar prihaja do vidnega izraza zlasti pri mladiceh, ki zaužijejo jeseni precejšnje količine cvetnega prahu, da bi v svojih telesih nakopičile beljakovinske rezerve za zimo. Nič manj škodljiv pa ni čebelam med, ki je nastal iz te ali one vrste mane. Zato, čebelarji, poskrbite, da bo v mediščih pred dopitanjem za zimsko zalogo čim manj hojevca.

V. R.

Velike oči. V naši nečebelarski javnosti krožijo o letošnjem medenju hoje naravnost fantastične vesti. Na to me je opozorilo že več znancev. Ne bi jim bil verjel, ko bi tudi sam ne doživel prijetnega srečanja s svojim stanovskim tovarišem. Dobila sva se na dopustu ob sinjem Jadranu: »Zdravo, milijonar!« me je pozdravil. »Letos je vam čebelarjem zvonilo z velikim zvonom! Ali imate sploh še kak lonec, ki ni napolnjen z medom?«

Debelo sem gledal moža in se mu nasmejal. Takoj sem mu skušal dopovedati, da to ni res in da ga je nekdo močno »potegnil«. Pa me sploh ni pustil do besede in je v slepi nepoučenosti nadaljeval: »Tokrat me ne boš! Saj vas čebelarje dobro poznam. Vsi lažete in nikdar nimate medu. Letos pa je vsak šolarček lahko bral v časopish, koliko so nabrale čebele. Moj prijatelj, ki je imel pod Krimom 20 panjev, je dobil kar 5 milijone za med!«

Hotel sem poizvedeti za ime tega čebelarja, toda nisem uspel. Mož je ves

žareč nadaljeval: »Ti imaš pa trikrat toliko panjev in si dobil po mojih računih 9 milijonov, raje zaokrožimo kar na deset. Sploh se ti čudim, da še delaš in se ubadaš v službi za te uboge solde. Prav nič se ne boš opravičeval in izvijal, vse bom dokazal z natančnimi številkami. Imam shranjen časopis, v katerem piše, da so dobile čebele tudi po 5 kg dnevno. Dobro več, da ima mesec 30 dni. Mesečno so nabrale potemtakem 150 kg na panj. Medilo je pa kar 3 mesce: junj, julij in avgust. Pomnoži torej 150 s 3 in dobil boš 450 kg na panj. Gotovo je bilo še več, a ne boš priznal. Zato zaokrožimo kar na 500 kg. Ali več koliko znese to v dinarjih na panj? Samo 150.000 dinarjev!«

Strmel sem nad ugotovitvami in nad modrostjo tega moža. Pognalo me je v glasen smeh, in dejal sem: »Dve veliki napaki si napravil v svojem življenju. Peter! Prva je ta, da nisi čebelar, ker bi bil drugače danes milijonar. Drugič si pa zgrešil poklic. Bil bi namreč odličen humorist, saj jih nam Slovencem tako zelo manjka; še bolj pa bi bilo, ko bi bil za računarja v kaki astronomski opazovalnici.«

Moža pa nisem mogel kar tako prepričati. Naprej in naprej sem mu govoril in svetoval, naj obišče čebelarja Gusteljna ali Viktorja, ki sta bila letos pri Kraševcu v Podkrajju. Ta dva mu bosta že povedala, kako je bilo pod Krimom, če meni ne verjame. Dodal pa sem še tole: »Če bi imel res tiste milijone, ki mi jih pripisuješ, bi bil najsrečnejši človek na svetu. O, pa ne samo jaz. Tudi naša skupnost bi dobila dragocene devize za prodani med. Srečni in veseli bi bili celo gospodje pri Medeksu. Gotovo bi se muzali od zadovoljstva, da je toliko medu. No, in navsezadnje bi bila vzhičena nad tolikim blagoslovom tudi davčna uprava.«

Prav je, da časopisi in radio obveščajo ljudi o medenju, saj opravljajo s tem nič koliko koristno nalogo. Moje mnenje pa je, naj bi v bodoče poročali le o posameznih medečih področjih in naj bi ne operirali s številkami. Vsak čebelar dobro ve, da so danes številke lahko visoke, jutri pa nizke ali celo že pod ničlo. O številkah naj dobe čebelarji, ki se zanimajo za hojo, poročila pri svojih čebelarskih organizacijah ali pa pri Medeksu. Potem nepoučeni ljudje gotovo ne bodo imeli več tako bujne fantazije in velikih oči...

-ski

POROČILO

o VI. rednem občnem zboru
Zveze čebelarških društev za Slovenijo,

ki je bil dne 28. aprila 1957 v prostorih Obrtniškega doma v Ljubljani. Občni zbor je bil napovedan za 9. uro, ker pa ni bil tedaj sklepčen, se je pričel ob 9.30. Uvodoma je predsednik Mihelič pozdravil gosta tovariša Simiča kot zastopnika Hrvatske čebelarške zveze in tovariša Globokarja kot zastopnika čebelarškega odbora pri GZZ Slovenije. Ugotovil je, da se je od 37 društev našemu vabilu odzvalo 25. Vsega skupaj je bilo navzočih 51 delegatov. Po odobritvi dnevnega reda, ki je bil sprejet brez vsake pripombe, so bili na predlog tovariša Cvetka izvoljeni v delovno predsedstvo tovariši Joško Slander, Franc Resman in Miha Mikec. Za overovatelja zapisnika sta bila določena tovariša Kopicar in Zitnik. Kandidacijsko komisijo, ki naj bi po soglasnem sporazumu delegatov predstavljala tudi volilno in verifikacijsko komisijo, so sestavljali tovariši Janko Belec, dr. Radovan Bratina, Slavko Raič, Peter Močnik in Vlado Rojcek.

Po opravljenih uvodnih formalnostih je delovno predsedstvo prevzelo vodstvo zbora, nakar je dobil besedo predsednik Zveze, tovariš Mihelič. Podal je nekaj načelnih misli o delu upravnega odbora ZCD v preteklem letu. Med drugim je povedal tole:

Preden boste poslušali poročilo upravnega odbora, blagajniško poročilo in poročilo nadzornega odbora, mi dovolite, da nakažem nekaj splošnih misli o načinu dela ZCDS v preteklem letu, če hočete, o smernicah, ki so vodile odbor pri delu za pospeševanje čebelarstva, o splošnih uspehih in neuspehih, ki kljub dobri volji spremljajo vsako, še tako napredno prizadevanje in hotenje.

Menim, da bo poročilo upravnega odbora ZCDS pokazalo, da se je ožji kakor širši odbor zavestno prizadeval vzkladiti vse svoje delovanje z našo družbeno in državno stvarnostjo in da si ni nikoli niti za hip delal utvar, da je sam tista vodilna in odločujoča instanca, ki lahko brez povezave in naslonitve na napredne

sile vodi neko svojo, od nikogar odvisno čebelarško politiko. To omenjam na prvem mestu namenoma iz dveh vzrokov: Prvič zato, ker se še pojavljajo v čebelarških vrstah tu in tam tendence, da bi morala stati naša organizacija izven vseh prizadevanj za čim hitrejšo zgraditev socializma, tendence, ki gredo za tem, da bi postala naša organizacija nekaka celovska združba, ki bi odločala o vsem, kar se čebelarstva tiče sama in katere namen bi bil samo ščititi čebelarje, bodisi tedaj, ko je to v splošno korist ali tedaj, ko je to v korist le sebičnosti posameznika. Drugič, sem na prvem mestu omenil to zato, ker je celo na skupščini Zveze čebelarjev Jugoslavije nekdo — seveda pod vplivom zlonamernih informacij — skušal pokazati na našo ZCDS kot na organizacijo, ki ne hodi po poti socializma in katere delo se ne sklada z našo družbeno stvarnostjo. Kot predsednik ZCDS in kot komunist odločno odklanjam take obdolžitve, zlasti zato, ker so bile izgovorjene z namenom, da bi napačno informirale delegate na občnem zboru in preprečile sprejetje predlogov, ki so jih postavili slovenski zastopniki na skupščini, čeprav so bili edini pozitivni predlog na tem zboru za ureditev nepotrebnih in škodljivih trenj v skupni organizaciji jugoslovanskih čebelarjev. Brez potrebe bi bilo, če bi te žalostne zadeve tukaj nadrobno analiziral, ker mislim, da bo za to dovolj časa drugod in da jih bomo prej ali slej uredili, če nas bodo pri tem vodili skupni interesi in napredna prizadevanja.

Poročilo o našem delu in vaša diskusija pa bosta lahko dokazala, da se motijo tisti, ki menijo, da nam bodo vzeli voljo do dela s svojim obrekovanjem. Bodočnost bo pokazala, da zasledujemo zgolj tiste cilje, kot jih zasleduje vsa naša socialistična skupnost.

Odkar so bili ustanovljeni čebelarški odseki pri naših kmetijskih zadrukah, se je vprašanje sodelovanja med našo čebelarško organizacijo in njimi obravnavalo na vseh naših občnih zborih, številnih sejah, sestankih, zborih članov čebelarških odsekov in drugod. Danes, ko smo že daleč od tega, ko so se ta vprašanja na eni kakor drugi strani obravnavala s precejšnje žolčnosti, s preprostim ugo-

tavljanjem, da je delo te organizacije nazadnjaško, one napredno, si upam trditi, da je bila vzrok vsem tem trenjem, ki so slabila in bromela delo na obeh straneh, nadvse škodljiva, lahko rečemo, čebelarjev nevrnodna miselnost, da bomo prišli do neke nevtrnosti le, če bomo na kakršenkoli način potolkli nasprotnika, ki ga v resnici sploh ni bilo in ga ni. Tako smo nehote razdruževali, namesto da bi bili zedinjevali, podirali, namesto da bi bilj ustvarjali. Takih metod dela in rušenja pa ne moremo imenovati naprednih in koristnih.

Pri tem je bilo še nekaj narobe, namreč to, da so se našli ljudje in celo časopisi, ki so hoteli našo organizacijo označiti za nazadnjaško zato, ker je slučajno zašel v njo kak človek, ki res ni vreden član čebelarске organizacije. Vprašam, kje je organizacija, ki se vanjo ne vrinejo tu pa tam taki elementi. Če je organizacija zdrava, jih bo prej ali slej našla in obračunala z njimi.

Delo, ki ga je upravni odbor opravil v tej smeri, je rodilo pozitivne uspehe, čeprav ne morem reči, da bi bil zgladil vse neskladnosti, ki so se pojavljale na eni ali na drugi strani. Večkrat je namreč čutili še vedno le bolj formalno sodelovanje kakor pa iskrenost, večkrat se še najdejo tu in tam ljudje, ki jim to naše sodelovanje ni všeč, ki iščejo tudi najmanjše napake pri sotovarišu, svojih velikih napak pa ne vidijo in jih celo nočejo videti, ker so zaverovani v svojo nezmotljivost. Pri tem imajo seveda pred očmi najskrajnejše sebične cilje, nezdružljive z delom za skupnost. Taki redki posamezniki so tudi v preteklem letu zavirali naše skupno delo, marsikdaj ustvarili nepotrebne zapletljaje in lomili medsebojno zaupanje. Pa pustimo to! Prej ali slej se bodo onemogočili sami v družbi.

Skupne akcije obeh dosedanjih čebelarских organizacij v letošnjem letu kažejo, da smo šli smelo mimo vseh takih ovir. Ustvarili smo skupno glasilo vseh slovenskih čebelarjev, skupni uredniški odbor, skupno delo v komisijah za čebelarski zakon, za čebelje kužne bolezni, komisijo za standardizacijo čebelarskega orodja in koordinacijsko komisijo. Sestajali smo se na sestankih, tečajih in zborovanjih. Vsako tako skupno delo je nas čedalje bolj zblíževalo in ustvarilo vero, da smo na pravi poti.

Vse večje sodelovanje je tudi na terenu, kjer ne izbijajo osebna nasprotja

in vprašanja, kdo bo koga. Zato lahko rečemo, da naš optimizem v enotnejše in še iskrenejše sodelovanje ni brez osnove.

Če sem se dalj časa zadržal pri tem, boste menda razumeli, saj je to ključno vprašanje, ki ga je skoraj na vseh sejah reševal naš odbor in ki ga bo moral reševati tudi v bodoče, kajti čebelarška miselnost ni vedno dovolj prožna. Večkrat je sila konservativna in jo je zato včasih težko čez noč predrugačiti. Toda kjer je dobra volja, napredna miselnost prode, prej kot bi kdo mislil. Naj jo tudi današnji občni zbor z vsemi silami podpre!

Po nagovoru predsednika je podal tovariš **Ciril Kopitar** tajniško poročilo, v katero je vključil tudi poročilo vseh odsekov. Iz obsežnega referata objavljamo samo glavne ugotovitve:

Po občnem zboru naše Zveze 22. aprila leta 1956 so se sestali izvoljeni odborniki k prvi seji in si porazdelili funkcije. Za predsednika je bil izvoljen tovariš Stane Mihelič, za blagajnika tovariš Janez Tiringler, za tajnika pa jaz. V ožjem odboru je bilo poleg navedenih še deset tovarišev, v širšem pa poleg vseh teh še devetnajst. Nadzorni odbor so sestavljali tovariši Raič, Cvetko in Peterca. Tajniške posle sem prevzel po tovarišu Cvetku 1. maja 1956. Upravni odbor je imel od občnega zbora do danes 13 sej.

Naši stiki z društvi in družinami. Družstva in družine smo o vseh važnih zadevah sproti obveščali z okrožnicami. Kamorkoli so nas povabili, smo rade volje prišli. Na njihovih sestankih in občnih zborih smo jih seznanjali z našim delom, hkrati pa smo si skušali ustvariti sliko njihove dejavnosti. Ako povem, da smo poslali 72-krat naše predavateljce izven Ljubljane, ne bo mogel nihče oporekati, da nismo dovolj storili za strokovno izobrazbo svojega članstva. Kljub temu, da ne dobiva Zveza od nikoder nikakih subvencij, se nismo ustrašili velikih izdatkov za izobraževalne namene. Po poročilih predavateljev je bila udeležba na večini predavanj naravnost odlična. Omeniti je treba še to, da sta imela predavatelja Rojec in Senegačnik tečaj za vzrejo matic v Sarajevu, s katerim so bili bratje iz Bosne zelo zadovoljni. Vabili so ju celo v Mostar, a se zaradi prezaposlenosti vabilu nista mogla odzvati.

V dopisovanju s podrejenimi organizacijskimi enotami, kakor tudi s posamezniki smo bili kolikor toliko ekspeditivni.

Na vsak dopis smo skušali takoj odgovoriti in ustreči željam članstva. Tega žal ne morem trditi o nekaterih naših društvih. Razposlali smo pole za popis čebelarstev na področju posameznih društev, toda od tedaj je preteklo skoraj leto dni, a nismo od njih prejeli nikakega obvestila. Neko društvo se je celo obrnilo na Zvezo, da naj mu dá iz svojih sredstev 40.000 din, kolikor so predvidevali, da bi jih stal popis. Razumemo težak denarni položaj društev, a tudi Zveza nima čezmernih denarnih sredstev, zlasti ne večjih dohodkov. Nehote se sprašuješ, ali smo res že tako daleč, da mora biti vsako delo plačano. Ali ni prav nič več idealizma med nami? V vsaki družini bi se pač lahko našel kak član, ki bi za svoj kraj in bližnjo okolico popisal čebelarstva. Društvo pa bi te podatke zbralo in poslalo nam. Res je, da ne bi dobili tako popolnoma verne slike, kot bi jo dobili, če bi poseben popisovalec obšel ves teren. Približno sliko bi pa le imeli. Če so te popise poslala nekatera društva, bi jih lahko tudi druga. V tem pogledu moram zlasti pohvaliti društva iz okrajev Murska Sobota in Kranj. Vsega skupaj smo prejeli popise od 18 društev, od drugih pa še do danes ne.

Naši odnosi s čebelarskim odborom pri GZZ. Vam vsem je gotovo še v spominu, da smo se izjavili na lanskem občnem zboru za čim bolj pristržno sodelovanje z GZZ. V naš odbor smo celo izvolili zastopnika čebelarskega odbora GZZ, tovariša Benedičiča, da bi s tem pokazali svojo dobro voljo. Tovariš Benedičič je mnogo razmišljal, kako bi bilo mogoče doseči pravo sodelovanje. Na njegovo pobudo je prišlo do več sestankov, ki so dali prve pozitivne rezultate.

Poseben koordinacijski odbor, v katerem so tovariši Majcen, Mihelič, Benedičič in Globokar, je prevzel nalogo, da na svojih sestankih ureja odnose med obema čebelarskima odboroma in pazi na izvajanje sporazuma. »Slovenski čebelar« je postal skupno glasilo vseh slovenskih čebelarskih organizacij. Ustanovili smo skupni uredniški odbor, ki se pred izdajo vsake številke lista sestane. V republiški komisiji za zatiranje čebelnih boleznih sodelujejo zastopniki obeh organizacij. Skupno smo uredili osnutek čebelarskega zakona. Pri reševanju prošenj za predavatelje na tečajih in sestankih ne delamo nobenih razlik. Vseeno nam je, ali za to prosijo naše družine in društva ali kmečke zadruge. Vzajemno

z odborom GZZ delamo v komisiji za standardizacijo čebelarskih predmetov.

Čebelarski zakon. Naj se dotaknem še važnega dela, ki ga je opravil upravni odbor s čebelarskim odborom GZZ. Sami dobro veste, koliko preglavic povzročajo dodeljevanja pasišč. V tem pogledu ne bo toliko časa reda, dokler ne dobimo čebelarskega zakona. Prejeli smo v decembru iz Beograda od Saveza načrt takega zakona. Toda v njem je bilo več neskladnosti, ki smo jih morali spraviti v nekako pravno obliko, kar smo storili skupno z odborom za čebelarstvo pri GZZ.

Glavne značilnosti zakona so:

1. Vsakdo sme čebelariti.
2. Nikomur se ne morejo čebele prisilno prodati zaradi kakega dolga, razen če ga je napravil z nakupom čebel, panjev in čebelarskih potrebščin.
3. Čebelarji naj prejmejo za krmljenje čebel po 5 kg čistega sladkorja po tovarniški ceni.
4. Tatvina čebel je dejanje, ki se kaznuje po najstrožjem merilu.
5. Sodnijsko se postopa proti zlonamernemu uničevanju in zastrupljenju čebel, povzročitelju ropa, kakor tudi za branjevanju iztovorjenja na pasišče pripeljanih čebel.
6. Čebelar je dolžan prijaviti oblastem vsako obolenje čebel, kot je določeno s posebno veterinarsko uredbo.
7. Paša je prosta; dovoljenje moraš imeti samo za dovoz na pašo na posevkih, t. j. na ajdo in repico.
8. Olajšave za prevoz čebel na pašo ostanejo še nadalje v veljavi. Te olajšave naj veljajo tudi pri prevozih z avtomobili.
9. Za na pašo postavljene panje ni treba plačati nobenih taks. Čebelar je dolžan povrniti povzročeno škodo, ki jo je napravil lastniku zemljišča, kamor je postavil čebele.
10. Za čebelarstvo ni predpisan nikak davek, obdavčeni so lahko samo poklicni čebelarji.

Ko bo zakon sprejet, bomo imeli čebelarji trdno osnovo, na katero se bomo lahko opirali in se tako izognili marsikateri nevspečnosti, ki jih sedaj doživlja prevaževalec na svojem potu. Važna naloga Saveza pčelara je sedaj, da sforsira čimprejšnje sprejetje zakona.

Naši odnosi s trgovskim podjetjem Medeks. Tudi med nami in trgovskim

podjetjem Medeks so se odnosi zboljšali, kar je razvidno zlasti iz dela v odboru za standardizacijo čebelarških predmetov. Seveda se nikakor ne moremo v celoti strinjati s politiko odkupa medu od slovenskih čebelarjev. Naravnost razveseljivo pa je, da je podjetje omogočilo akcijo sajenja medovitih rastlin v zelenem pasu Ljubljane z darilom 25.000 din. S tem zneskom je kupilo ljubljansko čebelarsko društvo 1000 drevesc gledičije.

Dolgov. Upravni odbor je zastavil vse sile, da bi iztirjal stare dolgovce. Če vam rečem, da se je zmanjšal dolg kar za pet milijonov, sem najbrž povedal dovolj. Tu naj bi omenil, da je tudi Namarjeva zadeva v končni fazi, in upamo, da bo v najkrajšem času za nas ugodno likvidirana. Do živega smo prišli tudi Perku iz St. Lovrenca na Dravskem polju, ki je začel odplačevati svoj dolg v mesečnih obrokih po 3000 din.

Slovenski čebelar je izhajal v dvojnih številkah vsak drugi mesec na 28 straneh in v nakladi 5000 izvodov. Prvi dve dvojni številki sta lansko leto izšli redno, nato pa se je zataknilo, ker je bil urednik preveč angažiran pri delu za teoretični del Sodobnega čebelarstva. Zamudo v izhajanju je bilo mogoče odpraviti šele v decembru, ko sta druga za drugo v kratkem presledku izšli zadnji dve dvojni številki. Letos so prvi dve dvojni številki prejeli naročniki kolikor toliko pravočasno in upamo, da ne bo prišlo zopet do večjega zastoja.

Z 9.—10. številko je postal Slovenski čebelar skupno glasilo vseh čebelarških organizacij v Sloveniji. Ureja ga poseben uredniški odbor, v katerem so zastopniki naše Zveze in čebelarskega odseka pri Glavni zadrudni zvezi. Glavno uredništvo je še vedno obdržal tovariš Vlado Rojčec. Upali smo, da se bo s tem sodelovanjem število naročnikov toliko dvignilo, da bi nam bilo mogoče izdajati list mesečno, v resnici pa je naraslo samo za 167 novincev. Letošnjo 1.—2. številko smo tiskali v 5300 izvodih, ker pa ni bilo kljub skupni akciji med čebelarji pravega odziva, smo tisk naslednje dvojne številke znižali na prvotnih 5000 izvodov.

List se bistveno ni izpremenil. Pri-manjkujejo zlasti idejni članki, o katerih je bilo dovolj govorenja na sestankih pred proglasitvijo Slovenskega čebelarja za skupno glasilo, manjkajo pa tudi novi sodelavci, o katerih je bilo rečeno, da bodo s svojimi članki poživilo vebino

lista. Vsebina kljub temu ni bila slaba. Bilo pa je vendarle nekaj kritike. Mnogi so prigovarjali poročilu tovariša Riharja o delu kmetijskega inštituta v čebelarstvu za leto 1955, ki je zavzelo precej strani, a ni pokazalo prave slike. Več jih je bilo mnenja, da bi bilo lahko manj suhoparno, krajše in izžrpnješe. Nekateri so se tudi pritoževali, da je list zašel zadnji čas preveč v zabavno smer, druge pa so ravno šaljivi članki tako pritegnili, da so z nestrpnostjo pričakovali vsako naslednjo številko. Na splošno se je uredništvo ravnalo po načelu, da mora nuditi list vsakemu nekaj, dejansko pa so določali njegovo smer sotrudniki s svojimi prispevki. V lanskem letniku je sodelovalo 27 piscev in objavilo 53 člankov.

Gospodarska stran lista ni zadovoljiva. Letna bilanca je pokazala 100.000 din izgube, ki jo bo morala kriti Zveza iz svojih dohodkov, pri zadnjih številkah pa po dogovoru tudi čebelarski odsek Glavne zadrudne zveze. Nerazprodanih je ostalo še kakih 800 popolnih lanskih letnikov. Če bi se nam jih posrečilo razprodati, bi se ta razlika zravnila in list bi se pri sedanjih letnih naročninah 400 din sam vzdrževal. Vsak drug način izdajanja lista, n.pr. mesečno na 24 straneh ali z izmenjavo dvojnih in enojnih števil, bi stroške za tisk občutno povišalo, vsak povišek naročnine pa bi povzročil padec naročnikov in končni uspeh ne bi bil dosti drugačen, kot je sedaj. Rešitev tega problema je zgolj v zvišanju števila naročnikov. Od članstva in medsebojne agitacije je torej odvisno, kako in v kakšnem obsegu bo list prejelo. Letos smo ostali še pri dvojnih številkah, čeprav bi bila Triglavsko tiskarna, ki bo dobila v kratkem nov stavni stroj, pripravljena tiskati list tudi vsak mesec. To nam je narekovala lanskoletna bilanca in neizpremenjeno letošnje stanje naročnikov. S podporami pa ne moremo računati, še manj seveda z obljubami, da bi list pri kaki drugi založbi pridobil na vsebini in obsegu.

Mnogo težav nam povzroča ekspedit »Slovenskega čebelarja«. Seznanji naročnikov prihajajo z velikimi zakasnitvami. Ali je res tako težko zbrati naročnike in pobrati naročnino? V naši Zvezi imamo urejeno kartoteko po čebelarških družinah in po abecednem redu. Kako idealno bi bilo, če bi prejeli že takoj v mescu januarju vse sezname. Prvi dve dvojni številki smo poslali vsem lanskim naročnikom. Prosim delegate, da opozore čla-

ne, da vrnejo prejete prve letošnje številke, ako ne nameravajo biti več naročniki. Sicer pa drži še vedno sklep, da bi moral biti vsak član naročen na društveno glasilo.

Knjiga »Sodobno čebelarstvo«. Ko govorim o tisku, naj se ustavim nekoliko pri naši knjigi! Znano vam je, da je Zveza izdala v počastitev 10-letnice naše osvoboditve delo, ki ga slovenska čebelarstva literatura še ni imela. Če bi Zveza v tem letu ne napravila ničesar drugega, kot izdala to knjigo, bi lahko ugotovili, da je bilo njeno delo uspešno. Pri knjigi je sodelovalo deset najvidnejših strokovnjakov in predstavlja prav gotovo višek našega sedanjega pisanja na področju čebelarstva. Morda se je zdelo nekaterim, da smo posegli z njo previsoko, toda kakor vse kaže, so z njo zadovoljni celo tisti, ki morda zaradi svoje pomanjkljive izobrazbe ne bodo kos nekaterim težjim poglavjem v knjigi. Hoteli smo pač, da izdamo čim popolnejše delo, ki bo imelo trajno vrednost. Zveza je vložila v to delo velik kapital, kajti naklada je štela 3500 izvodov. Preko 2000 izvodov tega pomembnega dela je razprodanega; na zalogi imamo še okrog 1500 izvodov. Zdi se mi, da so nekatera društva le premalo storila za hitrejšo razpečevanje knjige. So pa druga društva, ki naj bi bila vsem ostalim za zgled. Tako je n. pr. Čebelarstvo društvo Kamnik-Domžale iz lastnih sredstev naročilo 14 knjig in jih poklonilo izvedencem za čebelje kužne bolezni. To društvo je na občnem zboru sprejelo sklep, po katerem naj bi z agitacijo v družinah od člana do člana doseglo, da bo vsak član naročil to prepotrebno knjigo. Delegat Zveze je na občnem zboru prejel naročilo za 7 knjig. Kar je napravilo malo, toda agilno Čebelarstvo društvo Kamnik-Domžale, bi lahko storila tudi ostala društva. Omeniti moram še Celjsko društvo, ki je poklonilo vsem svojim 32 družinam po eno knjigo. Podobno je bilo v Mariboru. Na občnem zboru so se družine zavezale, da bodo za svoje knjižnice naročile knjigo »Sodobno čebelarstvo«.

Kar se pa tiče odvzema knjig »Sodobno čebelarstvo«, stoji Čebelarstvo društvo Ljutomer prav gotovo na prvem mestu. Iznajdljivost tovariša Belca je prišla pri tem do vidnega izraza. Pri odkupu medu, ko je čebelar, kar se denarja tiče, širokogrudnejši kot ob drugih prilikah, je ponudil svojim članom našo knjigo in le redek je bil, ki bi se ji odrekal.

Tovariši delegati, od nas samih je odvisno, ali bo lahko čimprej izšel II. del, t. j. praktični del te knjige.

Reči moram, da je uredniški odbor že pridno na delu. Redno se sestajajo in gradivo je že povečini zbrano oziroma spisano. Sedaj ga je treba še temeljito prerešetati, vzkladiti in napraviti iz njega zaokroženo celoto. To pa ni majhno delo, kajti druga knjiga bo po obsegu celo preseгла prvo. Tudi to knjigo bodo dobili prednaročniki po nižji ceni. O tem bodo vsi čebelarji pravočasno obveščeni. Ker si hočejo nekateri knjigo zagotoviti, so nam že nakazali po 1000 din predplačila. To lahko store tudi drugi. Vsa predplačila bomo upoštevali tako, da bomo naročnikom oddali knjigo s 15 odstotnim popustom pri tržni ceni.

Knjižnica. Knjižnico je prevzel s 1. januarjem tov. Rojec. Tako smo jo združili z uredništvom, ki se bo z njo vred preselilo v zadnjo sobo za trgovski lokal Medeksa. V tej sobi smo dali napraviti nove police, na katerih bo mogoče knjige pregledneje razporediti, kot so bile razporejene v dosedanjih omarah.

Knjižnica je bila že večkrat preurejena, a še nikdar po sodobnih knjižničarskih načelih. Zato je bila nova ureditev nujno potrebna. Tovariš Rojec se je glede tega posvetoval s knjižničarjem univerzitetne knjižnice, prof. Kalanom, in referentko za knjižnice pri Svetu za prosveto, tov. Šlajpahovo. Po temeljitem preudarku so skupno določili smernice za to delo. Zavedali so se pri tem, da je naša čebelarstva knjižnica največja ne samo v Sloveniji, temveč v vsej Jugoslaviji, in da bo sčasoma še občutno narastla. Ze letos bo mogoče kupiti nekaj najnovejše čebelarstva literature, saj je upravni odbor namenil za njeno izpopolnitev na eni izmed svojih zadnjih sej znesek 250.000 din. Z urejanjem je tovariš Rojec že začel, a ne more povedati, kdaj bo končano, ker precej počasi napreduje. Zato tudi ne more na današnjem občnem zboru dati nikake statistike o njenem stanju. Storil bo to kasneje v posebnem poročilu, ki ga bo objavil v Slovenskem čebelarju.

Knjižnica se je vse po vojni izpopolnjevala samo s periodiko, ki smo jo prejemale v zameno za Slovenskega čebelarja. Sedaj dobivamo 37 tujih in 6 naših listov, skupaj torej 43, na uporabo pa bodo čebelarjem šele potem, ko bo soba za knjižnico primerno opremljena in urejena.

(Dalje prihodnjic)

DOPISI

POROČILO O DELU ODBORA ZA ČEBELARSTVO PRI OZZ KRANJ

Ze nekaj let nazaj je v letnih poročilih o delu Okrajnih zadrudnih zvez med drugimi tudi poglavje »čebelarstvo«. Naši kmetijski strokovnjaki in zadrudna organizacija so slednjic le uvideli, da se mora vzporedno s kmetijstvom razvijati tudi čebelarstvo, sicer vsi agrotehnični ukrepi ne bodo nič pomagali. Če cvetje kulturnih rastlin ne bo opraseno, ne bo pridelkov.

Med prvimi OZZ v Sloveniji, ki so letos izdale letna poročila, je bila OZZ Kranj. Oglejmo si na kratko, kaj vse so že storili in kaj so predvideli za svoj letošnji program.

Na občnem zboru OZZ Kranj za l. 1956 so sprejeli sklep, da bodo posvečali čim več pozornosti tudi organiziranju čebelarških odsekov pri kmetijskih zadrugah. Tako so do konca leta organizirali odseke že pri 40 KZ. Zanimanje za čebelarstvo kot za važno kmetijsko panogo se je zadnji čas pri KZ zelo povečalo. Čebelarški odseki pa želijo tesnejših stikov s čebelarškim odborom pri OZZ, da bi tako mogli zboljšati čebeljo pašo ter preprečevati nalezljive čebelje bolezni, zlasti pršičavost.

Da bi čim bolje izkoriščali gozdno medenje, so ustanovili s sodelovanjem Kmetijskega inštituta Slovenije dve opazovalni postaji na Jelovici. Organizacijo poročanja je prevzel KIS. S pravilnim in pravočasnim poročanjem bodo opazovalne postaje prihranile znatne stroške čebelarjem, ki prevažajo čebele na gozdno pašo.

Tečaja za vzrejo matic na Ponovičah pri Litiji se je udeležilo 10 čebelarjev zadrudnikov.

Čebelarška letina je bila izredno slaba. Zato so kmetijske zadruge preskrbele čebelarjem-zadrudnikom cenejši sladkor, da so mogli zazimiti zadostno število čebeljih družin.

Ze spomladi leta 1955 je Veterinarski znanstveni zavod iz Ljubljane odkril v območju OLO Kranj pršičavost čebel. Glede na to so sporazumno z okrajno veterinarsko in kmetijsko inšpekcijo ter društveno čebelarško organizacijo ustanovili Okrajno komisijo za zatiranje bolezni. Predsedniške in tajniške posle te komisije vodita člana čebelarškega

odbora OZZ. Komisija je izvedla obsežno zdravstveno akcijo. Nabavila je 21.000 folbeksovih lističov, ki so za sedaj najučinkovitejšo zdravilo proti pršičavosti. V predpisanem polmeru okoli odkritih žarišč bolezni so zdravili 3064 čebeljih družin in 21 rojev. Čebelarji se zelo pohvalijo z uspehom te akcije. K lepemu uspehu je v veliki meri pripomogla mlada zadrudna čebelarška organizacija. Za zamudo časa in za škodo, nastalo pri plinjenju, so izplačali 180.000 din.

V letu 1957 bodo nadaljevali z zatiranjem čebeljih bolezni. Za izopolnitev mreže preglednikov, ki bo v pomoč veterinarski službi na terenu, bodo organizirali tri tridnevne tečaje v Kranju, Radovljici in Skofji Loki. Glede na izkušnje, ki so si jih pridobili pri lanski zdravstveni akciji, bodo uvedli pregled čebelnjakov kot važen ukrep za preprečevanje čebeljih bolezni.

Uredili bodo še dve gozdni opazovalni postaji: v Lomu nad Trzičem in na Mežaklji. Eno postajo bo vzpostavilo brezplačno podjetje Medeks. Ker se opazovalna služba šele organizira, je pravilno, da se stroški krijejo iz sklada za pospeševanje kmetijstva. Delno pomoč bodo nudili tudi pri postavljanju skupnih čebelnjakov za izkoriščanje gozdne paše. Vzorni čebelnjak, ki ga bodo postavili, bo nekak šolski objekt za tečaje o praktičnem čebelarjenju. Se v večji meri kot doslej bodo skrbeli za izboljšanje čebelje paše (zamenjava ajdovega semena itd.).

Na pobudo odbora za čebelarstvo pri GZZ se je s sodelovanjem predstavnikov oblasti, čebelarškega odbora OZZ Kranj, zastopnikov ZCD ter državnih muzejev dne 7. februarja 1957 formiral v Radovljici odbor za ureditev čebelarškega muzeja. Da je ustanovitev čebelarškega muzeja potrebna, ne bomo posebej utemeljevali. Po programu, ki ga je izdelal odbor, bodo spomladi leta 1958. odprli prvo razstavo zbranih predmetov. Ta muzej naj bi postal sčasoma ustanova republiškega značaja. Za odkup ter za stroške pri nabiranju in konserviranju predmetov je predvidel odbor za čebelarstvo pri GZZ 400.000 din, OZZ Kranj pa 100.000 din. Tako je rešena vsaj za začetek tudi materialna stran čebelarškega muzeja v Radovljici.

Po načrtu za delo v leto 1957, ki obsega še več perečih vprašanj, bi znašal proračun za pospeševanje čebelarstva v tem letu 1.725.000 din.

L. K.

OBČNI ZBOR ČEBELARSKEGA DRUŠTVA ZA MARIBOR IN OKOLICO

Velika dvorana na terasi hotela »Orel« se je napolnila v nedeljo 23. marca t. l. s čebelarji, ki so prišli od vseh strani: s krajev severno in južno od Drave, z zelenega Pohorja in rodovitnih Slovenskih goric. Bil je občni zbor društva. Na obsežnem društvenem področju deluje 24 čebelarskih družin, ki so bile zastopane po 52 delegatih. Prisotnih je bilo tudi več drugih čebelarjev.

Zbor so počastili veterinarski inšpektor okraja Maribor, tov. Menina, zastopnik ZCD, tov. Kopitar ter zastopnik čebelarskega odbora OZZ Maribor, tov. Hrovat. Preden je občni zbor pričel z delom, se je spomnil pokojnih članov Pavla Simončiča, Franca Roškarja in Otilije Strmškove. Z enominutnim molkom je počastil spomin umrlega državnika, tov. Moše Pijada.

Iz podanih poročil povzemamo:

1. **Čebelarske družine:** Ustanovljeni sta bili dve novi družini, in sicer v Koreni in Malečniku. Družina Puščava se je združila z družino Šentlovene na Pohorju. Tako ima društvo sedaj 24 družin s 571 člani. Kmetijskih gospodarstev, kmetijskih zadrug in zavodov je včlanjenih 11. Večina družin je imela po več sej. Predavanja so bila pri 15 družinah. Čebelarske družine Selnica ob Dravi, Maribor, Gradišče, Ruše, Ožbolt ob Dravi in Jurovski dol imajo lastne čebele, stiskalnico za vosek pa šest družin. Deset družin je sadilo razne medovite rastline, nekatere na lastnih zemljiščih. 6 najmarljivejših družin je prejelo nagrade v skupnem znesku 90.152 din. Najmanj neorganiziranih čebelarjev je v območju družin Pekre, Pobrežje, Maribor in Korena.

2. **Popis čebelarstev v letu 1956.** Na področju društva je 1024 privatnih čebelarstev, 9 državnih gospodarstev in kmetijskih zadrug ter 4 družinski čebelnjaki, skupno torej 1037. Od teh je pri nas včlanjenih 585 ali 56 %. Pri KZ je včlanjenih 405 čebelarstev ali 39 %, med njimi je 288 naših članov. Nobena KZ v našem območju nima čebel. Jeseni l. 1955 so zazimili čebelarji 8435 panjev različnih sistemov; prezimilo jih je 7074 ali 84 %. Propadlo je potemtakem 1359 panjev ali 16 %. Število panjev je glede

na razsežen okoliš dokaj nizko, zaradi česar trpi opravevanje cvetja.

Čebelarjev kmetov je med 1024 zasebniki 419 ali 40 %, od katerih je včlanjenih pri društvu 189, t. j. 18 %. Nekmetov čebelarjev je pri KZ 175 ali 17 %. Kmetje člani CD so imeli 1956. leta 2071 panjev ali 54 %, kmetje nečlani le 857, skupno torej 2928 panjev (41 %). Povprečno pride na kmeta 7 panjev. Trditve, da je v Sloveniji 80 % vseh čebelarjev kmetov, ki so povečini člani KZ, za naše območje potemtakem ne velja. V Slovenskih goricah (severno od Drave) je čebelarstvo manj razširjeno kot ob Dravi in južno od Drave. V Slovenskih goricah (10 družin) je 306 čebelarstev (29 %) s 2590 panji, v ostalem delu (14 družin) pa 727 čebelarstev (71 %) s 4684 panji.

3. **Društveni upravni in nadzorni odbor** se je sestajal redno vsak mesec. Seje so bile vedno dobro obiskane in sklepčne. Na občnem zboru je bil ponovno izvoljen stari upravni in nadzorni odbor.

Občni zbor je v zvezi s poročili in debato sprejel več predlogov. Ti se tičejo:

- a) uredbe o čebelji paši in prevozu v pašo, ki še vedno ni izšla,
 - b) pridobivanja oljnic, ki jih kmetje vedno manj sejejo,
 - c) zboljšanja travnikov s sejanjem detelj,
 - č) pomankljivosti pri škropljenju sadnega drevja in posevkov, kar povzroča zastrupitev čebel,
 - d) sekanja medovitega drevja in grmovja,
 - e) sejanja topolov namesto drugih medovitih dreves, zlasti pajesenov,
 - f) priznanja in nagrad čebelarskim družinam, ki se uspešno udejstvujejo pri sajenju medovitih rastlin,
 - g) neprimernosti denaturiranega sladkorja za prehrano čebel,
 - h) odprave faktorja na devize za nakup strokovnih knjig in sredstev za zatiranje čebeljih kužnih bolezni v inozemstvu,
 - i) zvišanja železniške tarife za prevoz čebel,
 - j) prevoza panjev na Pohorje brez potrdila o zdravstvenem stanju čebel.
- Plemenilna postaja pri Arehu na Pohorju je bila na željo prepuščena Čebelarskemu odboru OZZ Maribor, vendar ni delovala.

Društvo je sodelovalo po svojih zastopnikih v komisijah OZZ, in sicer v komisiji za zatiranje čebeljih kužnih boleznih in v komisiji za ureditev čebeljih pasišč, pa tudi pri organiziranju trodnevnega tečaja za čebelje bolezenske izvedence januarja t.l. Pršica, ki se je lani pojavila v Spodnji Kungoti, je bila uspešno zatrta po zaslugi požrtvovalnih bolezenskih izvedencev tamkajšnje družine. S folbeksovimi lističi smo dimili 277 panjev pri 17 čebelarjih. Novo infekcijsko središče je bilo najdeno v občini Podvelki, ki meji na bivši slovenjegraški okraj. Zaradi sodelovanja čebelarških družin v KZ ni bilo nikakih prigovorov. To dokazuje, da je skupno delo za napredek čebelarstva mogoče v obojestransko korist, ne da bi obstoj čebelarskega društva škodoval kmetijskim zadrugam oziroma OZZ.

Po izjavi veterinarskega inšpektorja Menina so stale doslej preiskave čebel zaradi bolezni na postaji v Mariboru OLO 240.000 din.

Zastopnik OZZ Maribor tov Hrovat je obvestil odbor, da je OZZ naročila stroj za izdelovanje satnic in aparat za kuhanje voščin. Tako bodo lahko čebelarji prekuhavali sedaj satje v vosek kar v Mariboru, tega pa zamenjavali za satnice.

Celokupni blagovni promet je znašal 15.924.267 din. Največje postavke predstavljajo sladkor, panji, med, vosek in satnice. Zaradi slabe letine so čebelarji porabili 1 1/2 vagona sladkorja za prebrano čebel. Sladkor sta nabavila podjetje »Koloniale« v Mariboru ter Medeks iz Ljubljane.

Vrednost inventarja je ocenjena na 65.775 din. Proračun, za leto 1957 predvideva 241.500 din izdatkov proti 199.000 din v letu 1955. Zaloga blaga je bila 31. decembra 1956 vredna 968.376 din.

Strokovna knjižnica šteje 160 knjig in publikacij v vrednosti 22.889 din. Le škoda, da je večina knjig nevezanih, kar onemogoča izposojanje.

4. Tečaji in predavanja. Zastopnik društva se je udeležil razen dveh vseh občnih zborov družin. Ob tej priliki je dal navodila za delo družin, predaval o aktualnih vprašanjih in opozarjal na napake pri čebelarjenju.

3. junija 1956 je bil v Šentpetru pri Mariboru tečaj za vzrejo matic, ki se ga je udeležilo 37 čebelarjev. Predaval je tov. Kirar. 2. decembra 1956 je bil

na srednji ekonomski šoli v Mariboru sestanek čebelarjev. Predaval je tov. Mihelič o organizacijskih zadevah in delu ZCD ter tov. Rojec o življenju čebel. Obisk je bil izredno dober. V dneh 17. februarja, 24. februarja in 3. marca je bil na istem mestu čebelarski tečaj. Predavali so tovariši Rojec, Šeško in Bratkovič. Tov. Rojec je razen tega predvajal še film o življenju čebel. Obisk ni bil nič slabši kakor pri prejšnjih predavanjih.

ČEBELARSKA DRUŽINA SENTJURIJ OB PESNICI NE SPI

Zelo smo oddaljeni od prometa, a vendar ne spimo. Ker čebelarji iz Svečine z izjemo tov. Ivana Šerbineka iz Vrtič bolj redko prihajajo na naše sestanke, smo se zbrali v nedeljo 19. maja pri čebelnjaku tov. Ivana Lorberja v Svečini. Pogrešali smo le matico Smoningovo Štefko, ki je bila zadržana. No, pa tisti dan nismo imeli samo čebelarji sestanek v tem kraju, temveč tudi strelici in zadrugniki. Njih posvetovanja so nam odzvela tov. Dolinška.

Predaval nam je predsednik čebelarskega društva Maribor, tov. Močnik, o vzrokih visokega števila slabičev v naših čebelarstvih. Žlasti je opozarjal na nevarnost nosome in pršice, na slabe matice in važnost dobrih trotoev v čebelnjakih, pa tudi grajal brezbržnost čebelarjev, ki prepuščajo vse le naključju. Čebelarji so pridno posegli v razpravo in navajali svoje izkušnje. Vsekakor je v našem območju potrebna opreznost glede pršičavosti, ker mejimo na Avstrijo, kjer je ta bolezen zelo razširjena. Delo je težavno, ker je le 13 čebelarjev včlanjenih v družino. Ostalim osemnajstim, ki stoje izven naše organizacije, je pač vseeno, če so čebele zdrave ali ne, če prezimijo ali pomrejo. Pohvalno je treba omeniti, da so naši čebelarji in zavodi naročili 12 knjig »Sodobno čebelarstvo«.

Na poti domov smo videli, da se že razcveta detelja esparzeta, ki je je v tem kraju precej. Škoda, da je ta detelja tako malo znana, medtem ko je brezpomembnih rastlin vsepovsod dovolj. Prihodnjič nasvidenje v Kungoti ali v Šentjuriju. Morda se takrat le ojunajo tudi čebelarji sosednje družine iz Spodnje Kungote. H.

DA SMO SI NA JASNEM

V preteklih letih so čebelarški organizaciji povzročale mnogo preglavic pritožbe čebelarjev glede obdavčenja. Te pritožbe so bile na dnevnem redu vseh občinskih zborov in sej upravnih odborov. V zadnjem času so pa prenehale. Z dnevnega reda so jih odstavile slabe čebelarške letine, nekaj pa je gotovo k temu pripomogel tudi spremenjen davčni sistem — uvedba obdavčenja kmetijskih dohodkov po katastru.

V poročilu o ustanovnem občnem zboru Zveze čebelarških zadrug v Beogradu januarja 1955 (Slovenski čebelar št. 5—6/55) je omenjeno, da so bile v tajniškem poročilu na tem zboru navedene ugodnosti, ki so jih državni organi naklonili čebelarstvu, med drugim tudi ukinitve davka na čebelarstva. Tako je v zadnjih letih nastalo med čebelarji mnenje, da dohodek od čebelarstva ni podvržen davku. Žal, da ni povsem tako. Dohodek od čebelarstva je *pod določeni pogoji* podvržen dohodnini. Res pa je, da so ti pogoji taki, da pride obdavčenje bolj redko v poštev, in to le pri večjih čebelarstvih v dobrih letinah.

Uredba o dohodnini, 21. člen (Uradni list FLRJ št. 18/55) določa:

»Če ima kdo od izkoriščanja zemljišča v druge nekmetske namene (kopanje peska, gramoza in kamna, žganje opeke, apna, oglja in pod.) ali od *postranske kmetijske dejavnosti* (reja perutnine, čebelarjenje ali gojenje sviloprejk, domača obrt, nabiranje zdravilnih zelišč in gozdnih sadežev, lov, ribolov in pod.) *višje dohodke od običajnih*, tako da ima delo značaj *posebne in stalne pridobitne dejavnosti*, mora plačati *dohodnino od samostojnih poklicev in premoženja*, in sicer *od tistega dela dohodkov, ki presega običajne dohodke*.

Z republiški predpisi se določi, kdaj se šteje, da dohodki presegajo običajne dohodke.

Odlok Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS št. U 140/54 z dne 29. julija (Ur. list LRS št. 30/54) določa:

»Za *dohodke* od izkoriščanja zemljišč v druge nekmetske namene ali od *postranske kmetijske dejavnosti, ki presega običajne dohodke, se štejejo tisti dohodki, ki presega 40.000 din letno.*«

Davek na dohodek od čebelarstva se torej lahko odmeri le v primerih, ko bruto dohodek po odbitku dejanskih stroškov, potrebnih za dosego dohodka

(krmljenje čebel, prevozi itd.), še vedno presega znesek 40.000 din, in sicer le od presežka nad 40.000 din.

Cisti dohodek ugotavljamo po predpisih uredbe o dohodnini, ki veljajo za dohodke od gospodarske dejavnosti in samostojnih poklicev. Davek se odmerja po lestvici, ki velja za te dohodke.

Važno in zelo pomembno je določilo 69. člena uredbe, ki se glasi:

»O dohodkih od postranskih kmetijskih dejavnosti, od katerih se plača ta davek (21. člen), mora davčni zavezanec podati davčno napoved *samo na poziv* finančnega organa ljudskega odbora občine, v kateri ima take dohodke.«

Obveščamo o tem čebelarje zato, ker se letos spet pojavljajo vprašanja glede obdavčitve čebelarstev in dobivamo poročila o namerah občutnega obdavčenja. Upamo pa, da odgovorni finančni organi ljudskih odborov ne bodo nasedli »debelim očem« o velikih čebelarških dohodkih. Predpis sicer ne dovoljuje pri določevanju davčne osnove odbijati od kosmatega dohodka izgube iz prejšnjih let, vendar pri večini naših majhnih čebelarstev tudi letošnji dohodek ni tako velik, da bi ga lahko kar na splošno obdavčili. Mnogo večjo korist ima od teh čebelarstev kmetijstvo z opravičljivo rastlinstva po čebelah, ki jih čebelarji vzdržujejo z velikimi napori in stroški. Bilo bi več škode kakor koristi, če bi zaradi nepravilne obdavčitve čebelarji zopet začeli opuščati čebelarstva, kot je to bilo pred leti.

ČEBELARSKI TABOR V STRAHOMERU

Počitniški prosti spis Janeza Pištolce, učenca 4. ž razreda v Šiški

Čebelarški Tabor v Strahomerju je uspel jako zelo fajn! U vsakem po gledu. Z našim Atam smo bila tam že ob desetih do poldan iz Kamijonam. Ampak takrat jebila še ena velika Anarhija. Naša Šica pravi, da je Anar Hija takrat, kadar nobeden ne vlada ali pa vsi. Jest sem gledu najbolj Dobitke od Srečo Lova. Do dvanajstih po strahomerskem času. Potlej so nas vlekli na Predavajne. Govoril je eden jako zelo suh gospod Tovariš in se je obtožil, da ni nič medu napumpal, ker ni prav čebelarilj. To se Meni je zelo čudno zdelo, kajti je nas druge čebelarje natanko podučil, kako

je treba čebelariti, da bomo imeli strašne Uspehe. Naš Ata je kar mežikal in z Uhlji migal tako kot zajec v detelji. Potlej je na stopil še eden jako zelo debel Gospod tovariš, ker je Grozilj z uničenjem 90 odstotkov vseh Čebelj kakor leta 1928 zaradi hoje. Med drugim jepo vedal, da so čebele divje na suh slatkor in za to imajo najrajši Štokcuker kot naši Predniki. Toje u našem Čebelarstvu Epohalna Novost, ker jo na hrvaškem poznajo že tristo let in so tam že turki lizali Štokcuker. Mi čebelarji smo se od tega mnoga koristnega naučili in smo od medeksa alegorično zahtevali štokcuker u prahu!

Jebil govor tudi o cvetličnem porodu ali Prašku, ki ga Narava spomladi nalašč sabotira, da se Matica nemore razviti. In gajet treba dati čebelarskim Familijam u fovš obliki s nadomestki. Narbolša je prosojna moka s zjajci od rumenjakov in presgermom. Potem čebele bolj hajajo. Iz poskusi so konstatirali, da take čebele znesejo trikrat več jajc kot navadne brez jajc in presgerma. Is Debate je razvidno da je najbolj koristen Cesenj, sol in pohani Piščanci iz Rimskih časov za razvoj čebelarskih Družinj. Naš Ata je rekelj da bo vsakemu panju eno kranjsko Klobaso v Plodišče porinil za ugleden razvoj Matice.

Zelo ganljivo jebilo Laganje čebelarjev o letošnjem Pri delku. Eden je točilj 50 kilj na Pajm, drugi 100, tretji pa 300... Potlej pa nismo naprej posluhal do 1000 kilj na pajm, ker sem rajši Ata na cviček od peljal da, mu nebi Srce počilo ker On ni nič točil na Panj.

Po resnem delu Veselice je na stopil komičen delj z Srečo lovom plesom šalivo Pošto in Požrtijo na lastne stroške. Jako napeto je bilo Tekmovanje v čebelarskih Spretnostih. Naš ata je tekmoval v Napejnanju okvirov in jih je devet nabrisalj eden jepa, njega. Zato je dobil čebelarski klobuk z Šlajarjem in seje tako šopiril da, je še plesal v nem. Potel so se šli, gdo bo prej našel Matico, ampak niso našega Ata pustil zravenj ! ker On vsako matico takoj najde.

Zatam smo kupila tudi 15 Srečk za pospeševajne Čebelarstva in je Ata zadelj papirnat lonček hojarskega Medu. Od pol kile za 300 dinj in je rekel, da bi Med moral imeti zmeraj tako Ceno. Ker jebil to jedini hojarski med, kiga je naš Ata Letos prideljal gaje skrbno spravil v Zep in je ena velika Svinjarija damuje potlej eden stopil na rekelje. In mu lon-

ček zmečkal. Iz tega sledi daje imev Ata ves hojov pridelek razlit u levem žepu Rekeljca in je zvečer še tega izpral pod Pipo iz žepa. Tako ho ja letos našemu Atu apso Lutno nibila naklonjenainje to tako tragično iz venelo, da smo Jast in ata pri Priči zapustila Veseljico in ješe dobro, da ni bilo mame doma zaradi Rekeljca. Klub temu je Prireditev perfektno uspela, če izuzamemo Pretepe, kise ni so mogli razviti. Naj živi Čebelarski Tabor. Z čebelarskim Pozdravom Zum! Zum!

Vaš Janezek Pištoleca,
Čebelarski Vajenec pri Atu.

ZUM, ZUM, LE POGUM!

Vsi vemo, kako slabe so bile zadnje letine. Takih že zlepa ni bilo. Hoja nič, ajda nič, Lika nič! Nič čudnega, da so začeli ljudje obupavati. Marsikdo je prenehal čebelariti. Tolažili smo ljudi na vseh koncih in krajih, naj še vzdrže. Po sedmih suhih letih so letos čebelarji vendarle spet napolnili lonce. Vsaj delno so poplačani za stroške, trud in napore, ki jih je težko opisati. Nikakor pa ne bi bilo prav, ko bi se danes ob likofu ne spomnili na Pašetovega Janeza, ki je že spomladi v našem listu napovedoval medenje hoje. Zahvalimo se mu. Mnogi mu niso verjeli, ker je v zlahti s Pavliho, a je mož le zadel. In zdaj s stricem Matičem vred napovedujeta boljše, celo zlate čase za čebelarje... Če nas farbata, bomo videli ob letu. Pašeta bomo po zadnji plati, stricu Maticu pa bomo odstrigli predolge mustače. S. E.

NAPRODAJ

so celotni letniki Slovenskega čebelarja, vezani 1924—1926, broširani 1930—1941 in 1946—1949. Naslov: Slavko Vuk, Vrhnika.

NAKUP ČEBEL

Kompletne čebelje družine v AŽ-panjih, naseljene kranjiče in posebej še suhe čebele kupi KOZ G. Branica, pošta Stanjel, okraj Sežana.

PRODAM

22 AŽ-panjev, naseljenih z močnimi družinami in dobro preskrbljenih z zimsko hrano. Družine zamenjam tudi za brezhibno motorno kolo. — Peter Jančar, Zgornja Radgona, Lackova 8.